

BRITTANNIË 2025, THE RE-ENACTMENT PART II.

BRITTANNIË

2025

INHOUD

Enige toelichting.....	4
Waarom een “Part II”?	4
België.....	4
Tiel – Utrecht – Roosendaal- Brussel, 24 mei.....	4
Engeland.....	6
Brussel – London - Dover, 25 mei	6
Dover, 26 mei	10
Dover – Londen, 27 mei	12
Wales (Cymru).....	15
Londen – Abergavenny, 28 mei.....	15
Abergavenny, 29 mei	18
Abergavenny - Llangennith via Llandovery, 30 mei	20
Llangennith, 31 mei.....	22
LLANGENNITH - Aberystwyth, 1 juni	25
Aberystwyth, 2 juni	27
Aberystwyth - Porthmadog, Harlech, Penrhyndeudraet, 3 juni.....	29
Borth-y-Gest, 4 – 5 juni	32
Engeland.....	38
Porthmadog – Shrewsbury, 6 juni.....	38
Shrewsbury, 7 juni.....	41
Shrewsbury – Rainhill, 8 juni	44
Liverpool, 9 juni.....	47
Manchester, 10 juni	50
Rainhill – Settle, 11 juni.....	53
Settle, 12 juni	55
Settle - Windermere, 13 juni.....	57
Windermere, 14 juni	59
Schotland	62
Windermere - Kilsyth, 15 juni.....	62
Kilsyth – Lossiemouth, 16 juni.....	64
Lossiemouth, 17 juni	68
Lossiemouth – Thurso, 18 juni	70
Thurso, 19 juni.....	72
Thurso – Invershin, 20 juni.....	75
Invershin – Pitlochry, 21 juni.....	78

Pitlochry, 22 juni	80
Pitlochry – Edinburgh, 23 juni	82
Edinburgh – Tiel.....	85
Bijlagen.....	87
Hotels	87
Campings Toen En Nu	91
Stations	94
Over eten	96
De zuivere wetenschap	99
Over Paklijsten	100

ENIGE TOELICHTING....

Onze eerste gezamenlijke vakantie ging naar Groot-Brittannië, in 1975. Er waren twee losse fotoboeken, brieven en ansichtkaarten. En veel herinneringen. Dat alles is in 2016-2017 samengevoegd tot een vakantieverslag met de titel "**Brittannië 1975 – The reconstruction**".

Dat bracht ons op het idee de vakantie een keer over te doen...

Niet om sentimentele redenen, en ook niet in een poging om het zo nauwkeurig mogelijk te doen. But because it's the British way!

WAAROM EEN "PART II"?

2018 moest het jaar zijn waarin die re-enactment zou plaatsvinden. Vroeg in dat jaar ging de dochter van onze vrienden Les Prenenz studeren in Oxford.

De re-enactment knippen in twee stukken leek daardoor logisch. Eerst Londen en Oxford en later in het jaar de rest.

Maar later dat jaar ging zoonlief een tijd naar Zuid-Amerika. Re-enacten is leuk, maar legt het af tegen zwaaien naar een zoon, maté en candombe.

Daarna kwam het pensioen, corona en Brexit zodat het tweede deel van de vakantie even 7 jaar werd doorgeschoven. Het verhaal dat dit de 50th anniversary van je eerste vakantie is

doet het trouwens best goed op het eiland.

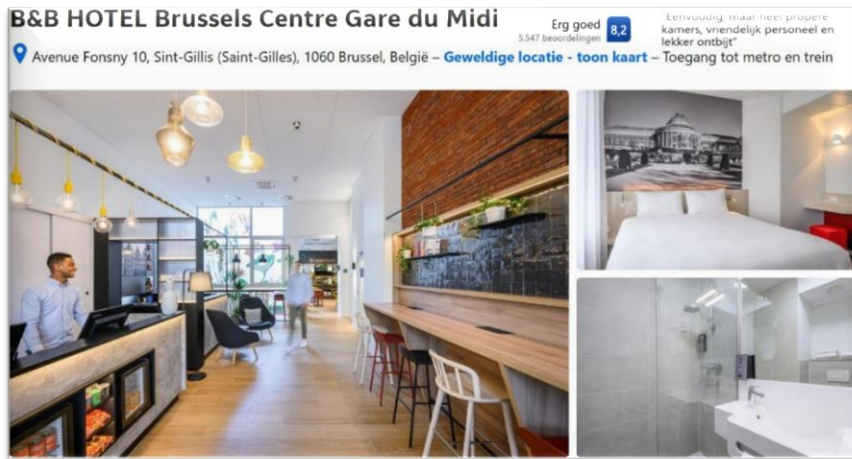
BELGIË

TIEL - UTRECHT - ROOSENDAAL - BRUSSEL, 24 MEI

We beginnen met op ons gemak met de conducteur van Tiel naar Utrecht te bespreken wat er vandaag aan spoor uitligt.

Dat weten we vrij goed; het plan was reizen over Rotterdam. Maar dat ligt er het hele weekend uit. En daarom pakken we nu de intercity Utrecht – Roosendaal. Die heeft een minimale weekendlengte met als gevolg dat de 1e klas een "haringen in ton" coupé is.

Met onze stevige bagage zetten we het geheel nog verder klem. Om ons heen wordt gemopperd dat ze wel een eerste klas kaartje hebben betaald. Maar onze vakantie is begonnen!

De overstap naar Brussel-Zuid is ook weer goed voor veel geschreeuw en geduw. Een oude Brit heeft een 2 plekken strategie, maar legt het op alle fronten af tegen mijn soortelijke lomphheid. We gaan dan ook zittend het land uit.

En zo eindigen we in Brussel, waar Nelleke de treinreis mag beoordelen. Ze leeft zich helemaal uit met verhalen over volle treinen, die stinken door gebrekkige airco's etc. Ook krijgen we een telefoontje van onze gastvrouw volgende week. Ze is oma en moet oma-dingen doen, of dat past bij onze aankomst. It's amazing hoe snel oma's het eens kunnen worden.

Ook is het tijd om na te denken over een "travel report". Nelleke heeft een aantal jaren de nauwelijks-sociale-media en deze verslagen tijdens vakanties voorzien van een "Weathershot". Een sympathiek programma waarmee je snel een vakantiepost kan maken. Helaas werd dit programma steeds commerciëler en moest je steeds meer reclame wegglikken voor je resultaat had. Ik ga deze actie nu overnemen met "Travel Report". Een sympathieke tool met een verbluffend hoog houtje-touwtje gehalte.

De rest van de middag op een kamer zitten, die zeker voldoet voor een nacht, maar niet optimaal is, lijkt ons niets. Dus trekken we er op uit om nog iets van de stad te zien.

Niet dat er hier veel nieuws voor ons is. Voor mijn werk ben ik er tientallen malen geweest, waarbij Nelleke ook regelmatig meeging, maar een ommetje is nooit weg.

Direct worden we aangestoten door een "Onguor Sujet" (volgens Nelleke), dan wel een (sub)criminele klepgozer (volgens Rob). We controleren of er geen zakken zijn gerold en trakteren hem op de "zullen we even de kop van je romp draaien" blik. Zijn verdwijnen kunnen we als schichtig kwalificeren.

We lopen door richting Grote Markt en kunnen genieten van de

trots van de Belgische hoofdstad: strips, chocolade, wafels en de mennekes Pis.

Hoewel we ons ook, tussen de toeristen door, langs “the real deal” persen, combineren we op deze foto Pis met chocolade.

De grote markt is prachtig, en er is altijd wat te doen. Zo ook nu. Een aantal muzikanten staat, zonder een valse noot te produceren, om het hardst tegen elkaar in te improviseren. Het is Brussels Jazz weekend.

Ondertussen moet ik toegeven dat ik te weinig rekening heb gehouden met het feit dat ik op vaste tijden gevoederd moet worden.

We laten ons de Griek Plaka binnenpraten die ons voor een beschaafd bedrag behoorlijk voedsel in onbehoorlijke hoeveelheden serveert. Daarna vinden we het mooi. De gevels van de stad zijn mooi, en de strips op de panden vermakelijk,

maar we hebben voldoende gezien voor een eerste vakantiedag. Morgen op weg naar het echte re-enacten.

ENGELAND

BRUSSEL - LONDON - DOVER, 25 MEI

Het Brusselse ontbijt is niet slecht, maar het personeel kan de drukte niet aan.

Er is van alles te weinig en ook de liftcapaciteit is veel te klein. Kortom: de start is gedoe. Op straat is het markt, we moeten met een bochtje naar de ingang van het station. Daklozen slapen op straat en er hangt een doordringende urinelucht. Maar alles bij elkaar komen we ruim op tijd bij de terminal op Bruxelles-Midi.

In 1975 was de chunnel nog een woest idee, maar vandaag is het realiteit. Niet dat het voor het eerst is dat we dat we zo reizen, maar onze plek vandaag is bijzonder luxe. En een kunstwerk geeft al aan waar we heen gaan.

Het instappen begint in toenemende mate te lijken op vliegen. Eerst broekriem af en alles over de band, dan elektronische scan van kaartje en paspoort; een heuse beambte controleert toch nog het paspoort. En dan, à la een vliegveld, exit through the giftshop.

Maar het belangrijkste is stressloos instappen en lui onderuit zitten.

In de trein blijken we een upgrade te hebben. Een extra maaltijd naar binnen schoffelen na het ontbijt zien we niet zitten, maar koffie en een drankje onderweg zijn nooit weg.

Verder is het vooral lang zitten voor we in St. Pancras staan. Het is er ongelofelijk druk, maar redelijk overzichtelijk. We scoren wat brandstof en gaan in de richting van de lokale treinen.

Een paar jaar geleden studeerde Esther in Leeds. Toen viel op dat het "fashion" was bij jonge vrouwen om er "mostly slutty" uit te zien. Had er nooit meer aan gedacht, als er nu niet voorbij kwamen die zo mogelijk nog minder aan hadden.

We kunnen zomaar een eerdere trein pakken. Een hoewel het "calling on all stations" is staan we voor in de middag op Dover Priory. De "White Horse of Folkstone" hebben we dan al vanuit de trein gezien.

Ons onderkomen deze twee nachten is een prachtige kamer in een monumentaal pand. Na aanbellen verschijnt er binnen de kortste keren een Alex, die vertelt dat hij geen cooked breakfast serveert, maar dat we de koelkast mogen plunderen. Daar staat al meer dan genoeg voor een uitgebreid ontbijt. De start in Dover is goed. We beginnen met wat rust, maar kijken daarna toch op ons gemak

rond in het centrum van de stad.

Het is gewoon leuk om rond te lopen in een typisch Engelse stad met huizen uit de 19^e en begin 20^e eeuw. De kerkjes zijn gebouwd met de typisch Engelse flintstone. Er is een kermis. De kroeg op het marktplein probeert die te overschreeuwen met "teenage trashbag" waarbij ze en passant qua volume Folkstone proberen te bereiken.

We bereiken de kust en kunnen “the White Cliffs” afstrepen. Verder zien we hoe Dover Castle de stad domineert.

Na het rondje denken we na over een plek om te eten. De camping waar we in 1975 zijn begonnen bestaat niet meer, maar er is nu wel een restaurant. Een dubbeldekker lijkt de meest comfortabele manier om er te komen.

Helaas blijken het restaurant volgeboekt, dus we reserveren voor morgen en reizen door naar Folkstone. Daar hebben we toen Chinees

gegeten. We komen er achter dat de ontwikkelingen hier sterk lijken op die van thuis: Chinees eten wordt minder populair.

In Folkstone geldt dat zeker bij de Chinezen zelf. Hun voedsel gaat in dichte dozen en

dichtgeknoopte zakken over de toonbank. Die geur willen ze niet meer in hun zaak. Alleen afhalen is nog een vrij wijdverbreide mogelijkheid.

De buschauffeur geeft ons een tip om naar Sotirios te gaan. Maar daar verdienen ze op dit moment veel meer aan drank, de keuken is vandaag dicht.

Wat verderop in de straat zit een Turk. Eerst denken we dat ze niet open zijn, maar gelukkig proberen we of er beweging

in de deur zit. De muziek doet denken aan de Griek van gisteren. Alleen legt Nelleke me uit dat ze nu over de ezel zingen en niet over de geit. Ik laat me makkelijk overtuigen, het is goed eten, waarom zou ik in discussie gaan?

Na de maaltijd rest alleen nog de bustocht terug naar Dover. Het was een prima eerste dag hier op het eiland. Waar trouwens wel een andere vlag hangt dan bij vertrek uit Brussel.

DOVER, 26 MEI

We zitten in Kent, een graafschap langs de Engelse kust. Met een heuse hertog. Hij heet Edward en is serieus oud. Daarmee hebben we de wetenswaardigheden wel zo'n beetje gehad, of het zou moeten zijn dat Mick en Keith er vandaan komen.

We beginnen de dag met het aangeboden plunderen van de koelkast. En we kunnen alleen maar zeggen dat we helemaal niets tekort komen en smakelijk ontbijten.

De vorige keer zijn we er krachtig in geslaagd Dover Castle te missen. We kunnen ons niet herinneren of het een kwestie van tijd of geld was. Of dat we het ding gewoon niet gezien hebben. Dat laatste zou een prestatie zijn, want het is het grootste complete kasteel in dit land en het ligt tamelijk dominant op de heuvel boven de stad.

Het kasteel zelf is uit de 12^e en 13^e eeuw en wordt op de bordjes aan King John toegeschreven. Echter, al in de ijzertijd waren er versterkte nederzettingen op deze plek. Het huidige kasteel zelf is vooral van flint gemaakt. Je kan daarom stellen dat het flinterdik is. Het is een van de laatste kastelen met vierkante donjons. Bij oplevering was het al een fantasieloos oud ding, voor wie in architectuurhistorie gaat. Toch is er veel te bekijken.

Zo heeft men in de krijtrotten, onder het kasteel, gangen uitgegraven. Niet alleen omdat men in de vroege geschiedenis al naar tegen elkaar deed; vooral tijdens WOII wilde men veilige tunnels voor verscheidene militaire operaties.

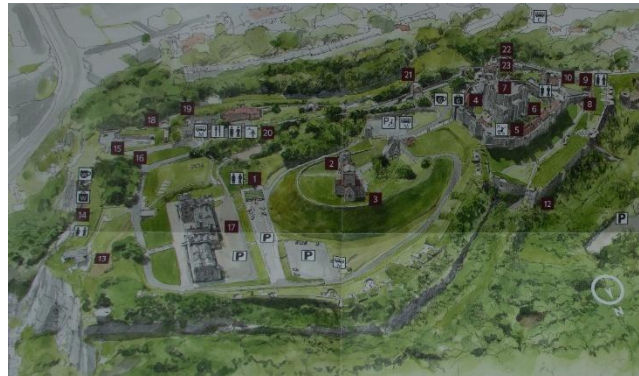
Je kan mee met een rondleiding om hier meer over te weten

te komen. Inhoudelijk is dat heel interessant. De uitvoering is helaas een drama. We worden opgesteld in groepen van 30, die keurig door een lijntje worden gescheiden. Daarna gebeurt er niets. Heel lang niets. Zolang niets dat Nelleke de mensenhoeder, verantwoordelijk voor de

groepsindeling, aanspreekt. Hij is duidelijk, binnen een paar minuten gaat er iets gebeuren.

Nu is een paar twee, dus hij zit er naast, maar nadat we alles bij elkaar zo'n half uur in de rij hebben gestaan komt deze in beweging. "Eten, drinken, filmen, fotograferen en geluidsopnamen zijn verboden", roept hoeder ons na en draagt ons over aan een piepkuiken. Voor die kwalificatie zijn twee redenen: ze heeft een zacht piepstemmetje en, zo vertelt ze, het is haar eerste tour. Ze sleurt ons langs slecht verlichte gangen en wijst op de enorme hoeveelheid graffiti die er schijnt te zijn. We worden een zaaltje ingeduwde waar we mogen genieten van "Wereldoorlog II in één minuut". Het wordt vervolgd door waardeloze presentaties op niet passende schermen met te veel tekst in een veel te korte tijd. Daarna volgen een groot aantal beelden van operatie Dynamo. In mei 1940 werden de geallieerden in de pan gehakt in Europa. In de totaal hopeloze situatie werd besloten iedereen die ze rond Duinkerken konden bereiken naar Engeland te evacueren. De operatie was in zoverre succesvol dat tussen 26 mei en 4 juni 1940 338 duizend man naar Engeland werd gebracht, 85% van het leger. Het valt niet te ontkennen dat viceadmiraal Ramsay een fantastische prestatie heeft geleverd met deze operatie. Het chauvinisme van de huidige Engelsen gaat verder, ze ontkennen het hakken in de pan en stellen dat het een briljante strategische operatie is geweest. Uiteindelijk zijn het Nelleke en ik die echt winnen: we staan als eerste weer buiten.

Een blik op de plattegrond toont dat er nog veel meer te bekijken is. Onder andere nog twee rondleidingen die we zonder moeite weten te missen en een rondwandeling over het terrein en door het kasteel.

We hebben veel kastelen gezien in de afgelopen 50 jaar, en kunnen niet anders zeggen dat dit een top attractie is, in beheer van "The Heritage". Goed aangeklede zalen en kamers, veel uitleg en de mogelijkheid om "the great tower" te beklimmen. Ook hier is alles piekfijn in orde en genieten we van het uitzicht aan alle kanten. We lunchen in een voedselversterkpunt en zien hoe

kinderen de gelegenheid krijgen hun eigen fort te bouwen.

Er zijn wat "musea". Helaas komen die qua niveau niet heel veel verder dan het Flipje museum in Tiel. Ergens op het terrein staat nog een Romeinse vuurtoren en een gerestaureerde kerk. Beiden zien er mooi uit en zijn zeker de moeite om te bekijken.

Voor vandaag hebben we een bezoek aan de White Cliffs als tweede op het programma staan. Nu valt dat in zoverre tegen dat je de Cliffs alleen ziet als je er af dondert of er onder staat. Toch is het een aardige wandeling met een mooie vegetatie op

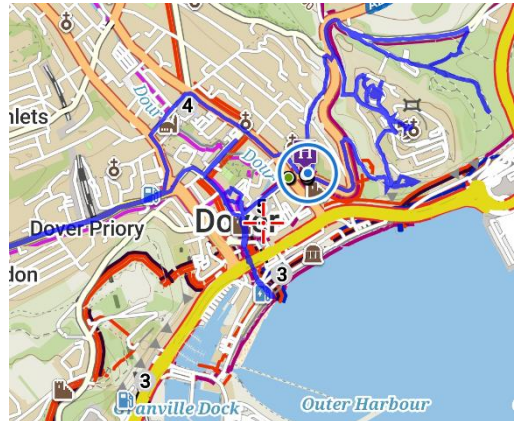

de krijtgrond met rode valeriaan, kervel, anijs, dubbelloof en niet te vergeten schapen om de boel kort te houden.

Op het randje kan ik over zee de veerboten bij de haven zien en op de terug weg zelfs iets van de witte rotsen. Het is helemaal geslaagd. Een aardig feitje: gisteren kwamen we bij de start/finish voor de Kanaalzwemmers, nu komen we langs een monument voor Louis Blériot, die in 1909 als eerste met een vliegtuig het kanaal overstak.

Voor de dag foto kies ik wel voor een beeld uit het kasteelmuseum.

De laatste actie voor vandaag is terug naar the Plough, bij voorheen de camping van Dover. We hebben gereserveerd bij The Beefeater, die we "toen" ook hebben gemist. Ze zitten er sinds 1974, en zijn inmiddels uitgegroeid tot een keten van >100 restaurants. De kwaliteit houdt niet over, en het zijn

afzetters. Een glas water dat wordt neergezet omdat ze mijn bestelling niet hadden wordt keihard in rekening gebracht.

Gelukkig komt de dubbeldekker onmiddellijk na afrekenen voor de deur en zijn we snel weer terug in Dover, waar we in twee dagen best veel van hebben gezien.

DOVER - LONDEN, 27 MEI

Op ons gemak wandelen we naar Dover Priory om terug te keren naar St. Pancras. Dat is het doel van deze ochtend.

Het Bank Holiday weekend is net achter de rug. We hebben geen eieren geschilderd of kerstbomen opgezet, en, hoewel we geen hout begrijpen van dit puur Britse gebruik, vinden we het een sympathiek feest.

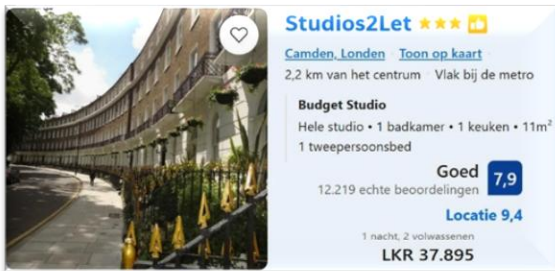
's Nachts zijn we wakker geworden van de regen op onze tuinkamer, maar nu is het droog en prima koffer-zeul weer. Onderweg zie je opmerkelijk veel vapers, ook wordt er nog heel veel gerookt. De smoke- & vapeshop is hier dan ook niet uit het straatbeeld weg te denken.

We doen het kalm aan en zijn veel te vroeg op het perron. De trein naar London brengt ons eerst nog even langs de witte krijtrotsen.

Verder wordt er omgeroepen dat er ruim voldoende zitplaatsen zijn.

Dat klopt, tot het volgende station, maar wij reizen prettig. Voor een beter beeld van de hoofdstad verwijzen we naar deel 1 van dit verhaal. Maar nu toch kort iets over een paar uur in de stad.

We beginnen met een lekker broodje op St. Pancras en ik zoek uit hoe het zit met de Oysterpas voor de Tube. Dat laatste zit zo. "Toen" kregen we papieren kaartjes voor wat ieder beschaafd mens een metro noemt. Dat hielden ze lang vol, maar begin deze eeuw wilden de Britten toch iets digitaals. Dat werd de Oysterkaart. Een gewone betaalkaart. Daar willen ze nu van af, maar wij hebben ze nog en er staat nog een paar pond op.

De Britten hebben besloten dat iedereen het restbedrag op de kaart terug moet krijgen. Daarom versturen ze e-mails, maar de kaarten die online zijn verkocht, of in de trein, zoals die van ons, die kunnen ze niet terugvinden. Ze blijven waarschijnlijk nog wel

even. Ik zet er maar wat extra ponden op waarna we de stad door kunnen met het OV.

Maar eerst de studio waar we de nacht doorbrengen. Die is dicht bij het station, daar is alles in no-time geregeld en dan kunnen we een koffie halen bij Starbucks. Daarna zoeken we op waar we morgen de auto halen en lopen daarbij door de stations St. Pancras en Kings Cross. Bij de laatste staat nog steeds een lange rij bij platform 9 ¾ voor een foto, waarbij een medewerker wappert met je shawl.

Op het station kunnen we ook in de tube naar Piccadilly Circus, dat tegenwoordig autoluw is. We besluiten een wandeling langs memory lane te maken. Eerst langs de theaters naar Trafalgar Square. Daar mag je niet meer op de leeuwen klimmen, maar verder is er

weinig veranderd.

Via Whitehall willen we richting Houses of Parliament, maar halverwege zien we de paarden van het garnizoen. We nemen de bocht naar de boog die je bij het veld brengt waar ze "Trooping de Color" doen. Een minder mysterieus feest dan Bank Holiday, want het gaat om de verjaardag van de koning en veel paarden, maar net zo Brits. Op dit moment worden de hekken klaargezet en het zand gladgestreken, want volgende week is het zover.

Nu kan je er nog net langs de hekken en naar/door St. James's Park, waar sinds 1664 pelikanen zitten.

Nelleke spreekt haar bewondering uit voor de ouderdom van de vogels. Ik weet wat ze heeft gestudeerd en ga er niet op in 😊.

We lopen door naar Parliament Square. Daar staat één beeld dat ik niet ken, naast dat van Churchill. Het is wat

oversteekwerk, maar dan kom je er ook achter dat het gaat om David Lloyd George, politicus uit het begin van de 20ste eeuw.

Dan is het de Theems oversteken en kijken naar de London Eye. Verder is het genoeg geweest. We lopen door naar Waterloostation, wat een wandeling op zich blijkt te zijn.

In de verte zien we The Shard, met 309 meter het hoogste gebouw van Groot-Brittannië. Dat staat er al sinds 2010, maar het valt me nu pas op.

Op Waterloostation struikel ik de tube in, wat weer voor reuring zorgt. Maar het loopt goed af, morgen gaan we het meemaken: linksrijdend naar Wales.

Voor die tijd moet er nog wel gegeten worden. Vandaag willen we vooral minder. Daarom stappen we binnen bij “Pret”, waar men “alles vers” maakt. Met wat broodjes en sap gaan we terug naar de studio. Het blijkt dat deze tent zeker niet overdrijft: morgen haal ik er ontbijt.

WALES (CYMRU)

LONDEN – ABERGAVENNY, 28 MEI

Zo gezegd, zo gedaan en ik laad bij Pret onmiddellijk ook een lunch in. Daarna is er geen ontsnappen meer aan. We gaan naar de garage en scoren een VW Taigo met het stuur rechts. Zo heet het SUV-broertje van de Polo, dus een beetje sloom, maar niet onaardig.

Londen uit is een goed oefencircuit. Met twee stops rijden we naar Gloucestershire, op de grens tussen Engeland en Wales. Bij een ervan verdwijnt de in London ingekochte lunch.

Nadat we de rivier de Severn zijn overgestoken rijden we naar Tintern Abbey/*Abaty Tyndyrn*. Dat is een ruïne, maar wel een hele grote.

Het stamt uit de 12^e eeuw, en is door Hendrik de 8ste, als zoveel abdijen, in de puin geslagen in de 16^e eeuw.

Tintern ligt in Monmouthshire in het graafschap Gwent. Daar ligt het aan de rivier de Wye, die de grens vormt tussen Engeland en Wales. Na de ruïne lopen we daar een stukje langs. De flora is prachtig en de huizen langs het water zijn in meerderheid eeuwenoud, een ervan is een oude watermolen.

Gisteren hadden we het over Trooping the Color, wat Amerikanen *“fun with flags”*

zouden noemen. Wij rekenen daar nu ook op, met de overgang van de Engelse vlag naar die van Wales. Helaas zien we vandaag wel veel draken in de souvenirshops, maar nog geen echte vlag. We kijken verder uit naar deze groen/witte vlag met de rode draak.

Wel maken we kennis met de tweetaligheid van het gebied: er staat zo vaak Araf/Slow op de weg dat het vermoeden bestaat dat dit zomaar hetzelfde is. De komende dagen ga ik uitkijken naar meer kreten in het Welsh.

Tot slot doen we Puzzlewood bij het plaatsje Dean. Tolkien vond hier de inspiratie voor het woud Lothlorien van *“Lord of the rings”*. Het is best druk, maar prachtig om te zien en het krijgt zijn eigen pagina. Het wordt commercieel enorm uitgebaat, met een kinderboerderij en verschillende grotere dieren zoals de Scottish Highlanders, maar toegegeven: ze hebben wat te bieden en het wordt goed onderhouden.

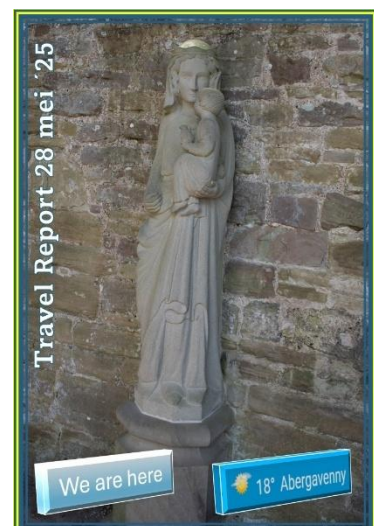

Daarna is het uitrijden naar de B&B. Het is een oud huis 5 km buiten Abergavenny. De naam The Old Rectory B&B geeft al aan wat het is: een oud gebouw dat ooit tot de kerk behoorde. Deze laatste zit inmiddels stevig achter slot en grendel: er is eens per maand een dienst voor 90-jarigen.

Liz had de sleutel, maar heeft die in moeten leveren en ze hebben het slot vervangen. Een blik in dit monumentale pand zit er niet in.

De B&B voldoet in alles wat we zien in de serie *“Escape to the country”* en staat nog eens te koop ook. Het weerhoudt Liz (78), onze gastvrouw er niet van zich enorm in te spannen, al komt ze met volkomen bebaggerde handen naar ons toe: *“So sorry, I was working in the garden”*.

Daarna doet ze het hek open met de mededeling dat het normaal open staat, maar dat er vandaag een lam in de tuin stond en dat die toch buiten gehouden moet worden.

Ze heeft twee honden waarvan er een wordt aangeduid als Houdini artiest. We gaan ons best doen hem niet te laten ontsnappen. Het hele 19e eeuwse huis staat en hangt vol met

meuk, maar wel schoon en, als je ervan houdt, smaakvol. Zo heeft ze in de eetkamer twee schilderijen van haar ouders. Gekregen van haar zus met de kreet *“als je die in dezelfde kamer hangt is het voor het eerst dat ze zonder ruzie in één ruimte zijn”*. Er zijn twee trappen in het huis dat geen rechte muren, deuren met stahoogte of kraakvrije en rechte vloeren kent. In “escape

to the country” zou het *“quirky & full of character”* worden genoemd. En met *exposed beams* natuurlijk.

Ook boekt ze een plek voor ons in de plaatselijke pub: Clytha Arms. En zo eindigen we in de kroeg voor “pub-food”. Nelleke met kip-vingers en ik met uitstekende mosselen.

's Avonds werk ik aan dit verhaal in de snug, al kan het ook een reception room geweest zijn.

ABERGAVENNY, 29 MEI

De start van de dag is een cultuurles. We verwachten ons ontbijt, maar dat komt niet. Een fatsoenlijk mens begint met cereal. Een English breakfast en ook een schaal muesli zie ik niet zitten, dat moeten we uitoonderhandelen. Hetzelfde geldt voor de borden. Als je alleen boterhammen eet heb je genoeg aan een klein bordje, formaat schoteltje. En wij maar denken dat die was voor het wegleggen van messen, vorken etc.

Het ontbijt wordt onderbroken door de mededeling dat de auto weg moet. Liz zegt dit terwijl ze zo mogelijk nog verbaasder kijkt dan ik.

Het blijkt dat ze voor de deur de straat gaan opgraven om de brandkraan te vervangen. Vertrekken zit er daarna niet meer in. Dus worden de auto's verplaatst naar elders. Vraag ik

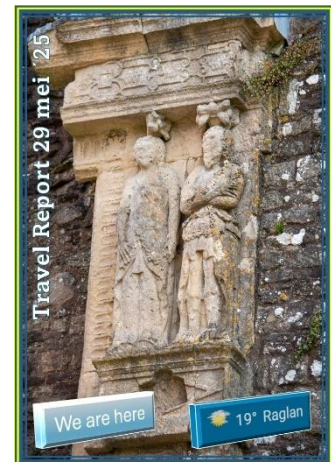

aan Liz: *“Had jij vandaag geen bezichtiging van je huis?”* De pest breekt uit, de combinatie tussen bezichtiging en onbereikbaarheid dringt nu pas door. Maar wij scoren en omdat we ook snel, en voor de bezichtiging, vertrekken komen we in de categorie zeer gewaardeerde gasten.

We starten vanochtend in Raglan Castle, op advies van Liz. Cadw beheert het kasteel.

Ik kan er niet meer dan Scadush van maken, maar Nelleke houdt me (terecht) voor dat ik het niet snap. Caðw heet elders op dit eiland "The Heritage". Daar zijn we eerder lid van geweest. Nu hebben we gekozen voor de variant uit Wales, omdat we dan alles bij elkaar goedkoper uit zijn. Door lid te worden van Caðw kunnen we in Schotland en Engeland voor half geld naar binnen, en dat was direct bij Dover Castle al raak.

Raglan Castle is een ruïne, maar van het kasteel, dat tussen de 15^e en 17^e eeuw is gebouwd, is nog veel over, waaronder een grote slotgracht en een bowling green. Het is een van de grootste van Wales met als bijzonderheid dat de wachttorens los van het kasteel is gebouwd en dat je die helemaal kan beklimmen. Dan heb je fantastische vergezichten over de heuvels, waaronder de grootste, de Sugarloaf.

We maken een uitgebreide tour over het terrein van het kasteel, voordat we gas geven richting Abergavenny. In het kasteel wordt ook de foto voor het Travelreport van vandaag gemaakt.

Je kan je afvragen waarom wij "toen" in Abergavenny zijn uitgekomen. Dat ging heel eenvoudig. Marty Wilde had een hit, Abergavenny, waarin hij enthousiast zong over de rolling hills van het gebied. Zijn grootste bijdrage aan de muziekwereld was verder vooral dochter Kim, maar daar gaat dit verhaal niet over. De heuvels en de rivieren, waaronder de Usk die door het plaatsje loopt trokken ons, en vormden een blijvende herinnering. Verder resteren

er wat wazige foto's van de plaatselijke ruïne.

Tijd voor re-enactment. Dat doe je niet op een lege maag, eerst aan de lunch. En net als het ontbijt doen ze dat hier niet half. Ik ga voor stokbrood brie met cranberry en spek. Daarnaast zijn er een groene- en een koolsalade. En chips, maar die valt Nelleke aan. Zij kiest voor het broodje van het huis, wat nog meer is...

Ook is er tijd voor fun with flags: we zien een eerste draak.

Aansluitend lopen we door de hoofdstraat. Niet

wereldschokkend, maar altijd leuk. Er is onder andere een markthal met allerlei eenden en ganzensoorten aan het plafond.

De ruïne van het kasteel van Abergavenny is het voorlaatste doel. Het stamt uit ongeveer 1080. In 1175 is hier een deel van de adel uit Wales afgeslacht, nadat ze waren uitgenodigd voor een feestje.

In de 15^e eeuw is het in puin gelegd onder het motto *“Er is geen kasteel in Wales waar zoveel verraad is gepleegd”*

Sinds ons vorige bezoek is er een museum op het terrein gebouwd. Dit haalt het niet bij het Flipje

museum, al is het kindvriendelijker. In ieder geval gaan we terug naar het centrum met betere foto's dan die in ons oude vakantiealbum.

In het centrum kopen we bij ALDI wat voedsel voor 's avonds, want een echte maaltijd kan er niet meer bij. Nu wordt duidelijk dat het breken met tradities mogelijk is op dit eiland: er zijn zelfscan kassa's en we verlaten het pand zonder zegeltjes.

Voor we naar de B&B rijden gaan we langs Psycodlyn Farm. Daar hebben we in 1975 gekampeerd. De camping is er nog steeds, met een trekkersveldje met zicht op de Sugarloaf.

Bij de B&B staat een spectaculaire plas water, en er is een fontein die krachtig uit de brandkraan spuit. De aansluiting op de waterleiding is afgebroken. De auto kan er niet meer langs, maar wij wel, we zeuren niet.

In de tuin van de B&B is het goed verslag schrijven en foto's bewerken. De tuin van Liz is prachtig onderhouden met twee drakenbloedbomen en veel bloemen. Over dat alles hangt de geur van kamperfoelie.

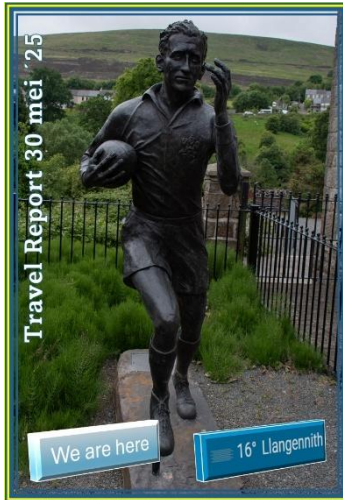
Als we willen eten is Liz ook net thuis. Zomaar uit de vuist dingen wegknagen zit er dan niet meer in. We krijgen bordjes, koffie en een schaalje voor de chips. En meer mooie verhalen van onze gastvrouw en haar bijzondere huis. Het blijkt een prima avond en dit bezoek een bijzondere ervaring.

ABERGAVENNY - LLANGENNITH VIA LLANDOVERY, 30 MEI

We hebben alle tijd, de volgende bestemming is niet heel ver weg. We starten weer met een prima ontbijt. Liz stelt voor dat we gewoon de vakantie omgooien en blijven. Nieuwe gasten stopt ze dan wel ergens anders weg.

Helaas kunnen we de vakantie niet omgooien. Dat geldt ook voor de vrachtauto's die de auto insluiten, maar de wegwerkers zijn heel behulpzaam. De graaf- en transportmiddelen worden snel opzijgezet. Het geeft mij gelegenheid even een rondje rond de oude kerk en over het kerkhof te lopen.

Liz zwaait ons uit en we vertellen de navigatieapparatuur dat naar Blaenavon willen. Dit is Unesco-industrieel werelderfgoed. Gratis parkeren en idem toegang als lid van Caŵw. Het is een oud ijzererts-oven-complex. Het heeft in zoverre een

belangrijke geschiedenis dat hier het staal uitgevonden is. De uitvinder heeft de methode verkocht aan Carnegie. Dat maakte hem rijk, maar hij overleed toch aan alle dampen waarin hij heeft gewerkt. En de fabriek ging failliet door de verkoop van het patent, want met ander erts (uit Duitsland) kan je veel beter roestvrijstaal maken.

De overblijfselen van de ovens en het gietproces zijn goed te begrijpen, ook door de vele modellen en animaties. Op het terrein staan zes arbeidershuisje die nu zijn ingericht naar de verschillende tijdperioden tussen 1790 en 1969.

Ze maken helaas ook duidelijk hoe het was gesteld met kinderarbeid en uitbuiting van de arbeiders. Alles bij elkaar is het een bezoek dat aan te raden is. Verder kan je ook het stadje in,

dat ook de naam heeft een mooi erfgoed te zijn. Het is aardig de arbeiders straatjes te zien, maar echt wild worden we er niet van. We eten wat in het plaatselijke Unesco museum. De koffie die wordt geserveerd nomineren we voor de baggerprijs van deze vakantie.

Opmerkelijk feitje: op het kerkhof in het centrum lopen wat schapen. Ze lijken er niet te horen.

Daarna stappen we in en rijden naar de eindbestemming Llangennith. Het ligt op het schiereiland Gower, een gebied met ruïnes, krekens en duinen. Helaas regent en mist het zodat we er nog niet heel veel van meekrijgen.

Ons B&B is een uit de hand gelopen hippiehuis met Boeddha's, te veel kleuren en een algemene chaos. Maar wel een mooie tuin. We reserveren een dinerplek bij de King's Head Inn. Detail: er loopt een wild paard los in het dorp.

Eten bij de King's Head is bijzonder. Je krijgt een plek en een menu, en daarna gebeurt er niets. Tot je naar de bar loopt, bestelt en betaalt. Daarna wordt het voedsel in een verheugend tempo gebracht. Nelleke kiest fish en chips en ik chili con carne.

Het bevalt ons zo goed dat we direct maar weer voor morgen reserveren.

Om dit verslag te schrijven eindig ik onder een afdak in de tuin. Het is fris, al krijg ik een extra dekentje. In de kamer zelf is geen plek.

LLANGENNITH, 31 MEI

Het ontbijt in "the Western House" is veel knulliger dan gisteren. Dat komt omdat een jong stel net de B&B heeft overgenomen van hun ouders. Ze zijn heel enthousiast en aardig, maar daar blijft het bij.

Daarna stappen we in de auto. Het is tijd om stil te staan bij "middelen van transport". "Toen" hadden we rugzakken en twee treinabonnementen

om een maand mee door het Verenigd Rijk der Koningen te backpacken (een woord dat nog bedacht moest worden, toen noemde men ons hitchhikers). Soms een stukje met de bus, maar verder vooral lopend. Een rijbewijs had ik niet en in Europa had je een schakelauto of een DAF. In ieder geval waren het bijna zonder uitzondering kleine autootjes. Sindsdien zijn auto's in alle richtingen gegroeid, kan je kiezen uit meer automaten maar vooral is er veel meer elektronica. De lane control, achteruitrijcamera en omgevingsdetectie lagen "toen" nog niet eens op de tekentafel.

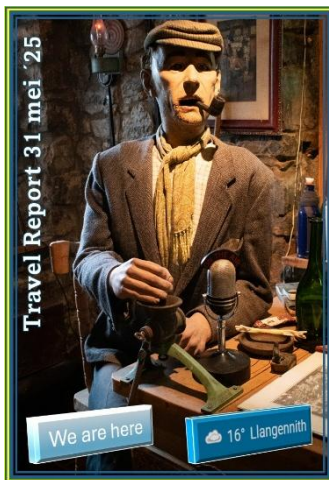
Het wegennet van dit eiland heeft deze verandering niet bijgehouden. Hedges staan verbreding van de wegen in de weg, en een rechte weg zal je in dit deel van Wales niet aantreffen. Hetzelfde geldt trouwens voor wegen zonder kuilen en scheuren. Paarden en schapen? Ja, die kunnen wel op de weg lopen.

Dit als inleiding op ons besluit om naar de ruïne van Weobley te gaan. Rijden naar Weobley is een avontuur. Moderne auto's hebben een detectie links en rechts zodat je nergens

tegenop rijdt. Nu is de weg erheen zo smal dat we links en rechts steeds planten tegen de

auto hebben. De detectie krijgt daarom de hele weg dat we overal tegenop rijden. Maar, hoewel wat gefrustreerd, lukt het ons onze bestemming te bereiken. Tot op dit moment heb ik nog geen idee wat er had moeten gebeuren als we hier een tegenligger hadden ontmoet

Weobley Castle is zo afgelegen dat niemand er brood in ziet, al onderhoudt de Cadw het. De kassa verkoopt daarom, naast toegangskaartjes, lammeren en lamsvlees. Het kasteel uit de 14^e eeuw is nog redelijk te bekijken en je hebt er een prachtig uitzicht op de slikken, de kreken en de zee. Gelet op de herrie moeten er ook schapen zwerven.

De volgende stop is het "museum van alles" in Parkmill. We zijn twee keer eerder zo'n museum tegengekomen. Als iemand zegt "ik heb nog oude meuk", dan zetten ze het in het museum. Het loopt uiteen van oude pijpenkoppen tot jonge kuikentjes en van tractoren tot een werkende molen. Door steeds weer een gebouwtje bij te bouwen weten ze de verzameling uit te breiden. En als het niet meer past? Er loopt een riviertje langs het museum en dan flikker je de museumstukken gewoon op de oever aan de andere kant.

Heel maf is de coracle, een klein ovaal bootje waarmee je volgens mij alleen kan omslaan, maar wat kennelijk al zeker 8000 jaar gebruikt wordt.

Waar mogelijk geven ze uitleg, en die kan heel verrassend zijn. Neem nu de verzameling glazen. In het Welsh is daar de Jugel. In onze taal zou je zeggen een joekel. En dat is het dan ook, "larger than usual", meer dan een pint. Nelleke amuseert zich hier ernstig mee, en ook met het feit dat "the Woolmill" begint met vlas en vlasverwerking. De onmisbare spinnenwielen zien er daarentegen goed uit en zijn goed ingespannen.

Ik word vooral vrolijk van een foto van de Spencer Davis Group met handtekeningen uit 1966 en een kaartje voor een concert van the Who dat tien jaar jonger is.

Uiteraard kan je er ook lunchen. Ik ga voor de cawl, dat als traditioneel Welsh wordt verkocht. Het is een soep met lamsvlees en groenten. Samen met een bijgeleverd broodje kaas een vormt het een uitstekend maal.

Park Wood ligt 600 meter verderop, daar gaan we lopend heen. Het is een mooi groot bos met wandelpaden. En er loopt een weg doorheen met veel gras erlangs. Hier zijn wat (pre)historische sites, weer beheert door Caŵw. Allereerst een blootgelegde stenen grafheuvel, vervolgens een killn (kalkoven) en tot slot de Catcave. Die laatste heeft wat voeten in de aarde, of liever in de modder. Het is een grot waar bewoners in de oertijd al onderdak zochten. Vanaf het riante wandelpad wordt het aangegeven met een bordje, met daaronder de aanduiding 50 m.

Wat ze er niet bij hebben gezet is dat alleen Matthieu van der Poel blij wordt van de modder, de gladde stenen en vooral de hellinghoek. Nelleke haakt na 50 m af, als we nog steeds niets hebben gezien. Ik zwoeg door tot ik een open veld boven op de hevel zie en geef het daar ook op. Op de terugweg zie ik, ongeveer 50 meter voor het echte pad ineens naast het pad een hek. Het sluit de cave af ☹️.

Weer over smalle wegen met paarden en schapen rijden we terug. We komen een minibus, een caravan en een camper tegen, en daarmee een reeks files. Maar we bereiken Llangennith redelijk snel, er blijft tijd over voor een wandeling. We beginnen bij de kerk uit de 13^e en 14^e eeuw waarna we daar de duinen intrekken. Het is een kalkrijk gebied met een fantastische flora met onder meer varens, spekwortel, digitalis, jeneverbessen en tormentil. En paarden en schapen. Nelleke zegt dat ze geen kip ziet, maar na wat gekakel

komt ze daarop terug. Klimmen over muurtjes langs huisjes en allerlei hekjes vindt ze best spannend, maar uiteindelijk blijkt het allemaal goed te doen.

Ondertussen hebben we hier fantastische vergezichten over het plaatsje en over de zee en het strand. Helaas is dat laatste bij de door ons gekozen route te ver, maar we eindigen weer bij de King's Head; eind goed al goed. Hier kennen ze onze naam nog, en we krijgen een veel betere plek dan gisteren (en zo

mogelijk nog beter eten). Daarna is het alleen nog teruglopen naar ons hippie-huis. Met de auto werd deze detour van de oorspronkelijk route mogelijk en een succes.

We verlaten ons hippiehuis met stralend weer. De duinen, de zee en het strand zijn haarscherp in beeld. Met de geverfde wasbak en de quilts aan de muur heeft het rode huis toch wel wat, maar we zijn blij verder te trekken. Het eerste doel in Llandovery (Welsh: Llanymyddyfri). Het heeft een station en was daarom indertijd een goede stopplaats. Nu doen we de hele plaats onderweg, zo groot is het tenslotte niet.

Helaas betreft het weer onderweg.

Het belangrijkste “point of interest” in de plaats is het oude fort uit begin 12^e eeuw. Het ligt op een heuvel en had een belangrijk verdedigingsfunctie. In de buurt zie je veelvuldig het woord stryd. Ongetwijfeld is er veel geknokt, maar in dit geval is stryd gewoon het woord voor straat.

En wat de strijd betreft: het kasteel is in de 16^e eeuw afgebrand en nooit meer opgebouwd. Maar er staat nu wel een enorm ridderbeeld bij. Minder opvallend, maar minstens zo leuk is het beeld van een schapendrijver op de hoek bij het plein van de ruïne, dat nu een parkeerplaats is.

We nemen eerst een kijkje bij de rivier Towy en lopen over

een boogbrug met ernaast een stalen voetgangersbrug.

Verder is er best het een en ander veranderd. De huizen zijn niet langer laf wit of crème maar hebben hele heldere kleuren gekregen. En het station heeft nu echte spoorbomen en een normale tijdtabel met stops.

De camping is vier keer zo groot geworden en staat vol met moderne caravans. Maar het beekje erachter stroomde nog steeds onder de oude brug.

Een nog oudere man spreekt ons aan. Hij kent de campingbeheerder van toen nog, maar zegt dat de kinderen en kleinkinderen de tent nu runnen. En hij wijst ons op de "buzzerds" die rondcirkelen boven de plaats. Nu zijn het red kites (rode wouwen), maar het wordt er niet minder mooi om. We krijgen nog een wandelfolder van hem, met een kruisje op de kaart waar hij heeft gewoond en nemen afscheid.

Het is vandaag druk in de plaats, een aantal motorclubs besluit er pauze te houden. Alles even rustig en georganiseerd, maar het verkeer schiet dan niet op.

Na de lunch met Scottish Egg en Panini tonijn rijden we verder naar de eindbestemming voor vandaag. Het weer verslechtert nog meer, op enig moment rijden we in de stromende regen.

Die eindbestemming zou Aberystwyth moeten zijn maar de B&B ligt net buiten de gemeentegrens in Llabadarn-fawr. Het huis ligt heel afgezonderd aan het eind van een doodlopende weg. Het is heel modern en wordt gerund door een jong gezin met twee zontjes. Direct na aankomst zie ik ook hier rode wouwen. Nu gaan ze op de foto! Nadat we wat hebben gerust, terwijl het weer opklaart, wordt het weer haptijd.

Terug naar Aberystwyth, naar de Athro bar.

Dit is de enige op het lijstje met aanbevelingen van onze gastheer die beweert plek te hebben. We nemen beiden nasi en begrijpen waarom er gewoon tafels vrij zijn ☺. Toch is er meestal wel een reden om je te amuseren. Waar we ons "toen" in Llandovery rot hebben gelachen om de jongens die allemaal met een '50'er jaren bloempotkapsel rondliepen worden we nu getrakteerd op een tafel met tarts. Jonge meiden in "prachtige" uitgaanskledij. De jurken laten heel veel bloot zien, maar vooral zijn ze

allemaal twee maten te klein. Het feit dat de vrouwen van veel te zwaar tot obese zijn laat daardoor de vetrollen geweldig uitkomen. Een heeft nog een gezond postuur, maar die heeft winkelinhoud van de plaatselijke drogist op haar hoofd gesmeerd en ziet er ook niet meer uit. Er zwermen ook drie jongens rond. De overload aan chips en alcohol heeft hen nog niet te pakken.

Het overgewicht brengt me trouwens bij een van de obsessies van dit eiland, de voedingswaarde. Achter alles staat hoeveel kilocalorie het oplevert. Zo is een kop thee 1kcal. Daaraan gekoppeld is de obsessie voor allergieën. Zo ligt in de ontbijtkamer van ons B&B een lijst met alles wat we kunnen eten en welke allergenen daar inzitten.

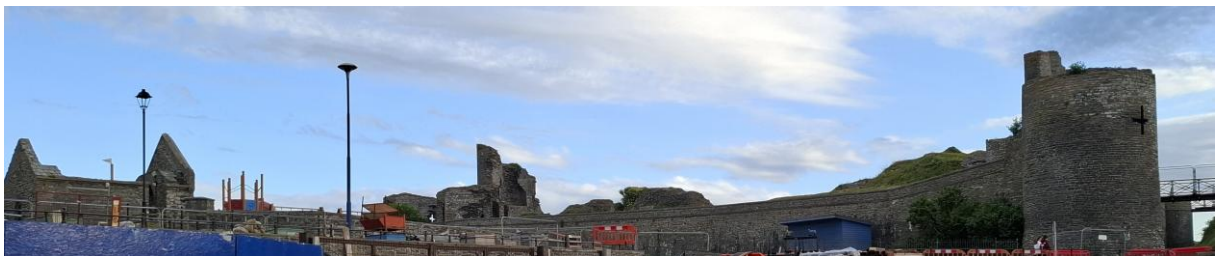

Na de maaltijd lopen we richting de boulevard, die we nog herkennen. Alleen valt het Nelleke op dat ook hier de huizen nu in veel sterkere kleuren geverfd zijn. Ik ben het met haar eens dat het er mooi uitziet, maar je moet een kleurenblinde niet vragen naar kleurschakeringen van 50 jaar terug. Gelukkig hebben we een kleuren ansichtkaart van toen en jawel, alles

was toen even flets.

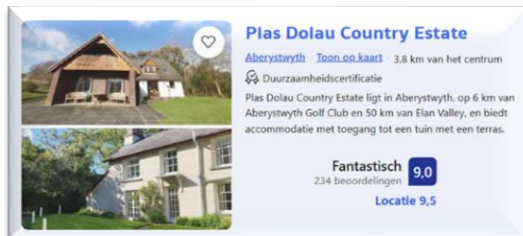
We wandelen naar de noordkant van de baai, naar de heuvel die we hebben beklommen en bewonderen ons enthousiasme van toen.

Dan is het tijd voor de zuidkant van de baai. Daar staat een enorme kasteelruïne. De bouw begon in 1277, maar omdat het onderdeel was in de strijd tussen de Engelsen en de Welshmen wie de ander het best van het eiland kon meppen is het regelmatig van eigenaar gewisseld, in de fik gezet en uiteindelijk in de 16^e eeuw in verval geraakt. Wel staat er een groot WOI-monument op de punt van de rots waar het kasteel staat met een vrouw met lauwerkrans. Gedateerd, maar zeker aardig.

Daarna is de koek echt op voor vandaag.

ABERYSTWYTH, 2 JUNI

We worden wakker op het Dolau Country Estate in B&B Y Gelli. Dat laatste is Welsh, en Sam de Engelse gastheer niet, maar Y Gelli is zoiets als

het hooi of het bosje. In ieder geval zijn we op een landgoed. Vandaag verkennen we het geheel. Er is een groot landhuis, omgebouwd tot een hondvriendelijk B&B en verschillende andere bijgebouwen. Daaromheen zit bos en weilanden. Er is een overmaat aan wilde

bloemen waaronder orchis, valeriaan en huigelgeil, zoals we dat “toen” tijdens de floracursus leerden.

Het doel van vandaag is Devil's Bridge. Je kan er met een stoomtreintje heen. In 1975 was het gratis als je een spoorabonnement had, waarna je voor 20 pence een rondwandeling kon maken. Nu is dat £38 pp en £5 pp voor de wandeling. We besluiten dat de wandeling genoeg re-enactment is voor vandaag, de stoomtrein was toen al “wel aardig” op zijn best.

Waarom Devil's Bridge? Allereerst de legende. Rond de 11^e eeuw stak een koe de rivier over en de boerin was ten einde raad, want ze kon hem niet terugkrijgen. Op dat moment kwam de duivel in beeld en beloofde haar een brug om de koe terug te halen in ruil voor de eerste levende ziel die de brug over zou steken. De boerin vond dat een prima deal. Toen de brug er stond gooide ze er een stuk brood overheen. Een hond holde erachteraan en daarmee was de schuld ingelost en de duivel een hondenziel rijker.

Sinds de 11^e eeuw is er veel veranderd. Monniken bouwden een eerste brug in 1075 en versterkten die in 1187. Na enkele eeuwen voldeed die niet meer en werd er in 1708 een brug bovenop gebouwd met versterking en uitbreiding in 1753. Ook die brug voldeed op den duur niet meer waarna in 1901 brug drie er bovenop werd gebouwd met versterkingen in 1971 en 1983. De drie bruggen zijn nog alle drie intact en staan op elkaar. Daar kan je langs wandelen en direct

ook de watervallen zien. Vanaf de bergen hier starten drie rivieren: de Rheidol, de Severn en de Wye. Hier plettert het water zo'n honderd meter naar beneden.

De wandeling wordt ook wel de Jacobs Ladder genoemd. Op en neer is 675 treden. Ongelijk en deels glad.

Nelleke houdt het, nadat we de hoogtepunten hebben gehad, dan ook voor gezien. En op een verstandig moment, want de zwaarste stukken moeten nog komen. Vooral de stukken over dwarsliggende lei platen zijn lastig. Ik wil de route graag afmaken en dichter langs het water komen.

Alles bij elkaar een best zware wandeling, ook al zijn er veel goede railingen en is de route prima onderhouden.

Eenmaal terug boven is het haptijd, een kaasplankje en een taartje. Op een terrasje in de zon.

Daarna kijken we nog even bij het stationnetje van de stoomtrein en naar de punchbowl, een stukje uitgesleten rotsen in de rivier waar de wandeling niet langs gaat, tenzij je bijbetaalt.

In de zon terug naar het landgoed, waar ik op verschillende momenten eekhoorns en een konijn spot.

Na een rustperiode is het tijd voor een 2^e bezoek aan Aberystwyth. Nelleke gidst ons

bekwaam naar de camping van toen. Gelukkig logeren we nu in een B&B, want je bent er nu alleen nog welkom in een caravan en met een jaarplaats. Maar het staat op de foto.

Vervolgens parkeren we op dezelfde plek als gisteren, nu met het

doel iets op de boulevard te eten.

Voor de betere snoeperij doen we een rondje Tesco, maar daarna is het tijd voor Fish & te veel Chips aan de pier bij de boulevard.

Daarmee zit deze stop erop.

ABERYSTWYTH - PORTHMADOG, HARLECH, PENRHYNDEUDRAET, 3 JUNI

Vanochtend is het ontbijten, inpakken en wegwezen. De B&B voldeed, maar heeft niets warmes.

De rit naar Harlech, de eerste stop, is prachtig. Prachtige heuvels, veel schapen en rotsen. Wel is

het smal en met veel stenen muurtjes, maar we komen overal heel langs.

Het meest opmerkelijke is de tolbrug bij Penmaenpool. Kosten: £1,5, maar daarvoor mag je dan ook rijden over een

hele lange brug over een uitloper van het Estuarium. En wel een eenbaansplankenbrug.

Maximale snelheid: 5 miles/hour.

Daarna is het langs de bocht van Cardigan doorrijden naar het kasteel van Harlech, onder beheer van Cadw. "Toen" hebben we dat niet gered, maar met de auto is het goed te doen. Nelleke heeft het kasteel in 1975 in de verte waargenomen, sinds die tijd wil ze het alsnog bezoeken.

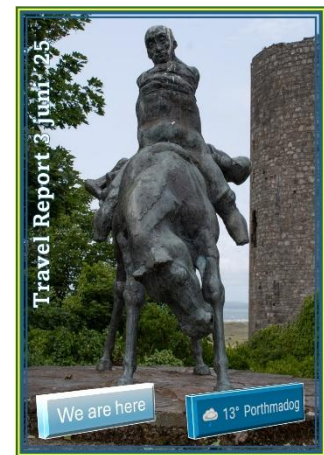
Het is groot, er staat nog veel, maar we hebben ook mooiere ruïnes gezien. Het kasteel is tussen 1283 en 1289 neergezet,

waarvoor honderden bouwvakkers werden opgetrommeld. Opdrachtgever was King Edward I van Engeland die Wales bezette en zijn zoon de titel Prince of Wales gaf. De Welshmen lieten het er niet altijd bij zitten. De voornaamste opstand was van Owain Glyndŵr die het kasteel in 1404 bezette en vijf jaar vasthield. Hij heeft in Wales nog steeds een heldenstatus, we komen zijn naam regelmatig tegen.

We klimmen tot op de hoogste toren, daar is het koud en je waait uit je hemd. Het uitzicht is onwaarschijnlijk mooi, helemaal voor niets was de inspanning niet.

In ieder geval is het er ook tijd voor lunch, tijd voor mijn eerste lamb & mint pie. Smakelijk, evenals de lemoncake van Nelleke, maar alles bij elkaar zit de stop bij het kasteel er best snel op.

Na de foto voor het travelreport is het gas geven naar stop twee, het plaatsje Penrhyndeudraet.

aankomen. Alle koeien in de omliggende weilanden zijn vervangen door stacaravans in keurige gelijke vakjes met een serieuze kampwinkel en een uitstekend toiletgebouw. Alleen de oude boerderij is niet veranderd.

Ruimte om even de auto te parkeren is er niet meer, daardoor zit de wandeling die we toen in het Estuarium hebben gemaakt er niet in.

Van Penrhyndeudraet herinneren we ons een grauwe hoofdstraat, de camping met buitenkraan en toilet en het veldje waar de koeien net weg waren.

Het dorp herkennen we onmiddellijk, al is het er nu druk met veel verkeer. Nelleke had al op internet gezien dat kamperen nu serieuzer wordt aangepakt en dat blijkt als we er

Gelukkig heeft de plaats zich sterk ontwikkeld (denken ze): er zijn nu knipperbollen en een gemeentelijke parkeerplaats.

Die laatste gebruiken we om een ommetje door het dorp te kunnen maken. Als eerste bij de kerk. Er hangt een levensgroot spandoek van een paar vierkante meter met de mededeling dat de kerk en de tuin het hele jaar open zijn.

Maar de tuin is ook het kerkhof, en daar staat een bord dat je er weg moet blijven, want de grond is week en je kan wegzakken. Het kerkgebouw zelf is duidelijk ouder dan het spandoek; trekt zich niets aan van dat soort wilde ideeën en blijft gewoon dicht.

Wel zien we naast de kerk een voetpad dat we maar eens uitproberen. Het brengt ons naar het estuarium. Alleen moeten we het spoor van de stoomtrein oversteken. Wij mogen dat, want we zijn te voet, al worden we alzijdig gewaarschuwd zéér oplettend te zijn. Wie met een vervoermiddel over wilt steken dient eerst het station te bellen of het veilig is.

De telefoon om dat te doen hangt naast het hekje dat je moet openen om te kunnen oversteken. Daarna is het een leuke

wandeling langs het estuarium met loslopende schapen om ons heen.

Inmiddels wordt het bijna tijd om naar ons volgende onderkomen te gaan.

We lopen in het dorp de Spar binnen en kopen wat brood en beleg voor het avondeten en het ontbijt. Met dit alles rijden we naar Borth-y-Gest waar een heel huis (Bryn Goleu) op ons wacht. Het ligt in een terrasstraat en heeft een kamer met open

keuken, drie slaapkamers en een diepe tuin. In de keuken is alles aanwezig, alleen de aangekondigde wasmachine en droger kunnen we niet vinden.

We zijn een beetje af, maar maken nog een wandeling langs dit deel van het estuarium, waar de vloed net met geweld opkomt. En we

bekijken er twee kerken waar alleen de knielkussentjes aardig zijn. Het pad is onderdeel van een Lange-Afstandswandeling langs de hele kust van Wales: 1400 km.

Uiteindelijk blijken de wasmachine en droger in een schuurtje naast het huis te staan, naast de buiten-WC. Eindelijk kunnen

alle vuile kleren in de was. Waarbij Nelleke de machines en de vuile kleding overwint.

Morgen een rondje in de omgeving.

BORTH-Y-GEST, 4 – 5 JUNI

RONDJE SNOWDONIA, 4 JUNI

Voor vandaag is ons een hoeveelheid nattigheid toegezegd. Het weerbericht houdt het op 91% kans. Dus hebben we geen haast. Met zijn tweeën hebben we meer dan genoeg ruimte en comfort in de woning als het echt fout gaat.

In plaats daarvan het wordt fris, maar prachtig weer. Het plan om een dag vakantie van vakantie te nemen gaat door, maar niet vandaag.

Nu zetten we koers naar Blaenau Ffestiniog. Om Penrhyndeudraet uit te komen namen we toen de bus naar het dichtstbijzijnde treinstation. De aansluiting van de bus op de trein was naar Welshe begrippen prima. Met een overstaptijd van anderhalf uur hoef je niet te stressen. Maar

zolang niets doen, daar waren we niet op gebouwd, dus hebben we toen een ommetje gemaakt.

Dat doen we nu weer. Het hoogtepunt van het plaatsje lag in de tweede helft van de 19^e eeuw, toen de leienmijnen op hun hoogtepunt waren.

Die industrie heeft enorme bergen met mijnafval opgeleverd, en daar kan je nu tussendoor

wandelen. Op veel plekken zie je de kale steensplinters/brokken, maar langzaam veroverd de natuur weer terrein. Nelleke vindt het een beetje op de oude eruptievelden in IJsland lijken.

Vooraf de mossen doen het goed, maar ook digitalis, havikskruid, dopheide en steenbreek zit er veel. Hier en daar doen berken, rododendrons en een enkel dennetje ook hun best om zich te vestigen.

Hoewel het een vervreemdende omgeving is, is het wel heel indrukwekkend om in te lopen. Nu is het ook heuvel op, daarom maken we er geen hele lange wandeling van.

Ook mooi is dat je in de verte de heuvels/bergen van het nationale park Snowdonia ziet liggen.

grauwe arbeidershuisjes ons nog kunnen herinneren hebben we geen idee waar dat café was.

We stappen op goed geluk binnen bij een cafeetje tegenover het station.

Hoewel het al middag is vinden ze dat ze me best een English Breakfast kunnen serveren.

De geschiedenis van de ruïne is vaag. Wikipedia en het info bord van Caðw spreken elkaar tegen. Wij zijn lid van Caðw en we kiezen hier hun versie. In 1172 is hier Llywelyn ap Iorwerth geboren. Maar het zou ook in een kasteel aan de andere kant van de weg kunnen zijn. Daar is niets meer van over en daarom is met historische vaardigheid besloten dat het hier was. Op zijn 12^e knokte hij er al vrolijk op los. Uiteindelijk was hij als prins chef over heel Wales en heeft er voor 20 jaar rust gezorgd.

Terug in het centrum kijken we naar het station waar ze enorme leien met gedichten hebben opgesteld. "Toen" hebben we er ook in een cafeetje gezeten. En hoewel we de

Daarmee kan ik de dag verder wel door. Nelleke eet beschaafder.

Na een stop bij de COOP kunnen we door richting Betws-y-Coed, dat midden in Snowdonia ligt. Een prachtig gebied.

Onderweg zien we op een heuvel een kasteelruïne, van Castell Dolwyddelan, ook onder beheer van Caðw.

De weg naar de ruïne is feitelijk mooier dan de kasteelresten zelf. We moeten via een pad over een boerenerf naar de heuvel. Langs de weilanden staan eeuwenoude stenen muurtjes met daar achter (en soms voor) schapen. De flora is er prachtig en halverwege is er nog een leuke waterval. Verder is het een veengebied, voornamelijk blanketbog.

Daarna toch door naar Betws-y-Coed. Deze

plaats ziet er wat vrolijker uit, vooral rond het station herken ik het nog allemaal.

Via een brug over het station, waar we toen aankwamen, kan je naar de camping. Daarbij passeer je een spoorwegmuseum. De laatste 50 jaar is daar helemaal niets meer aan gedaan. De planten beginnen de treinen te overwoekeren. Geen tweede bezoek meer!

Dat kan niet gezegd worden van de camping, die is strak georganiseerd met stacaravans in een uniforme lichtgroene kleur. Alleen het hoofdgebouw is nog herkenbaar.

Zo langzamerhand vragen we ons wel af of er nog wel ruimte is in dit land voor de eerbare backpacker. Toen stapte we uit op basis van een ANWB gidsje, nu zouden we alleen in Abergavenny terecht kunnen.

Maar we blijven om ons heen kijken. We wensen de volgende generaties in ieder geval toe dat ze niet direct aan de glamping hoeven.

Naast de camping is een kerk, St. Michaels old church uit de 14^e eeuw de opvolger van de kerk waarna het dorp is vernoemd. Die stamde uit de Normandische tijd. In 1975 sterk aan het aftakelen, maar aan het eind van de vorige eeuw heeft een groep de restauratie opgepakt, en nu ziet het er goed uit.

Dat kan trouwens niet gezegd worden van de suspension bridge. Nelleke heeft nog nachtmerries gehad van deze wiebelende, maar verder prachtige hangbrug. Schoonheid vergaat, en dat blijkt ook voor deze brug te gelden. Na 48 jaar ontbreken van onderhoud is hij in 2023 afgezet voor gebruik.

Nu heeft de plaats meerdere bruggen. De oudste is uit de 15^e eeuw, de Pont-y-Pair Bridge over de Afon Llugwy River. Die rivier stroomt met geraas onder de bogenbrug door. Samen met een stukje door de plaats en langs de rivier is het een leuke derde wandeling vandaag.

Dan is het door Snowdonia terug naar huis. In het prachtige heuvellandschap, waar rijden een uitdaging blijft, zien we oude kerkjes, mooie “2nd grade listed buildings” en zelfs twee meren (Lynn Gwynant en Lynn Dinas).

Nelleke wil nog stoppen bij het graf in Beddgelert. Nu eens niet een Prince of Wales, maar een hond. In het verslag uit '75 zijn de details te vinden. Helaas vinden we het graf

deze keer niet.

BORTH-Y-GEST, 5 JUNI

Vandaag wil Nelleke vakantie van vakantie. Dat is bij langere vakanties altijd een goed idee.

Een dag niet rijden zie ik ook wel zitten, maar een dag binnen kost meer moeite. Daarom loop ik op en neer naar Porthmadog, bij elkaar ruim 6 km.

De wandeling gaat langs een deel van de Golf van Cardigan. In Locus zie ik een simpele route.

Bovenlangs de heuvel naar het dorp, en onderlangs

langs, via de kustroute, terug.

De voorspelling was dat het de hele wandeling droog zou blijven en daarna gaan gieten. Dat valt dus tegen. In de hoek van de baai bij Borth-y-Gest begint het te zeiken van de regen, maar onder het motto “*There is no bad weather, just bad clothing*” ben ik voldoende voorbereid. Al redelijk snel sta je dan in Porthmadog en daar al gauw in de hoofdstraat. Even daarvoor passeer je grote, maar vrij

oninteressante kerk. De hoofdstraat is levendig, met veel winkels en eettentjes. Iedereen heeft er de drakenvlag uithangen wat de grauwe straat opfleurt.

Aan het eind van de hoofdstraat is het station met de bushalte waar we toen zijn uit- en ingestapt. Dat is niet het enige station in het stadje, maar wel het enige met breedspoor.

Via de weg achter het dorp om gaat de tocht richting haven. Aan de ene kant industrie en 50-er jaren arbeidershuisjes. Die zijn grauw en klein, maar goed onderhouden met overal dubbel glas.

Aan de andere kant zit industrie en volkstuinten.

Aan het eind van die weg kom je bij de haven. Die is nu verder afgesloten, want het is eb.

Maar naast de haven zit een stoomtreintjes station waar op dit moment treinen onder stoom staan en rijden. Mooi om even rond te kijken en foto's te maken. Het is werk voor vrijwilligers, die allemaal denken dat ze generaal zijn. Tegelijk zijn ze, terecht, heel trots op de treinen die ze werkend weten te houden, daarom kan je overal

tussendoor om foto's te maken.

Daarna is het terug via de wandelroute, langs de zee en langs het havenmuseum. Dat laatste is best interessant. Althans het verhaal er achter. Het museum zelf gaat pas over een paar uur open en valt daarmee af. Het boeiende is dat het gevestigd in de laatste leienloods.

In de 19^e eeuw werden de leien uit Blaenau Ffestiniog naar Porthmadog vervoerd om van

daar uit per schip naar de eindbestemming te worden getransporteerd. Indertijd hebben er heel veel van dit soort loods en gestaan. Uiteindelijk heeft het vervoer per spoor die functie overgenomen.

Daarna is het in het zonnetje naar huis lopen. Bij het strand zie ik Nelleke, die in de plaatselijke lunchroom een afspraak gaat maken.

Als gevolg hiervan eten we halverwege de middag, de lunchroom sluit vroeg. Nelleke bestelt een heerlijke spies met zwaardvis en grote garnalen, ik een ciabatta met een stapel “getrokken” half om half. Die overdosis krijg ik niet weggewerkt, maar het smaakt uitstekend.

De rest van de middag luieren we en lezen, breien en werken aan foto’s en dit verhaal.

Hiermee zit ons tweede bezoek aan Wales/Cymru er op. Het is een liefelijk gebied met veel natuurschoon waar de tijd op veel plaatsen 100 jaar stil is blijven staan.

Eerder dit verhaal is toegezegd om terug te komen op het Welsh. Dat begint met de kreet ARAF, wat alleen maar betekent dat je langzamer moet rijden.

Op deze pagina wat borden met teksten in het Welsh. Rond Blaenau Ffestiniog gesproken door >80% van de bevolking!

Bij vertrek is er een zekere weemoed. Dit was een uniek appartement op een prachtplek. Maar de reis gaat door. Vandaag verlaten we Wales en gaan terug naar Engeland. Een rit waarbij we het prachtige Snowdonia weer doorkruisen.

Voordat we Wales verlaten stoppen we bij Kasteel Powis bij het plaatsje Welshpool, in Powys (de grootste, maar ook dunst bevolkte county van

Wales).

In tegenstelling tot alle ruïnes tot nu toe is dit een heel & functionerend kasteel. Gebouwd in de 13^e eeuw, met een geweldige tuin.

Fotograferen in kasteel en museum is niet toegestaan, het geheel wordt beheerd door de Trust, de aartsvijand van de Heritage. Vraag me niet waarom, waarschijnlijk is het de volksaard. Nu is het verbod niet heel erg, alles staat tenslotte op internet.

Toch wordt ik er niet vrolijk van. Ze zijn de elektriciteit opnieuw aan het aanleggen, en dat is goed. Maar ze draaien je wel een poot uit voor een museum en een ingericht kasteel dat waardeloos is verlicht, zo muf is als het maar kan en

met slechte uitleg. Ze hebben vrijwilligers, maar om captive audience te zijn in zo'n omgeving zien we niet zitten. Bovendien is de verzameling van de familie Herbert, sinds een paar eeuwen eigenaar, beschamend. Er is hier sprake van roofkunst in de meest pure vorm. Er was een slag in Bengalen. De heerser daar

was moslim. Dit wordt als uitleg gegeven waarom hij gedood is. Vervolgens werden zijn eigendommen verdeeld over de manschappen. De mooiste stukken gingen met de hoge officieren mee naar huis. En dat wordt hier nu zonder gêne tentoongesteld, met op verschillende plaatsen tijger- en andere vellen

van katachtigen die ze onderweg afgeschoten hebben. Nu keurig in het plastic ivm de verbouwing. Er hangen een groot aantal schilderijen, maar die zijn nooit schoongemaakt en slecht verlicht, waardoor je soms moet raden wat er op staat. Om te laten zien dat ze geleerd waren staat er een reeks bustes van Romeinse keizers. Daarbij lijken ze een voorkeur te hebben voor de meest beestachtige in die reeks zoals Nero en Caligula. Een andere manier om je wijsheid te tonen zijn glazen bakken met zo veel mogelijk opgezette vogelsoorten. Ik vind het er walgelijk uitzien een ook hier lijkt onderhoud geen optie. De deur om uit het kasteel te komen knerpt. We raden naast nieuwe bedrading ook

WD40 aan.

De lunch is niet verkeerd, en de tuin er een zoals alleen Britten dat kunnen. Enorme taxushagen en een enorme variatie in soorten die in een aantal terrassen van het kasteel naar een

vallei zijn gebouwd. Daar staan ook wat grote vakwerkhuisen. Nelleke vermoedt dat een ervan een dowerhouse is, het riante onderkomen voor de weduwe van de vorige aristocraat ter plekke.

Een deel van de tuinen is een aardig bos met onder meer een enorme sequoia en wat orchissen.

Na dit uitgebreide bezoek is het nog drie kwartier rijden naar Shrewsbury. Dat ligt aan de rivier de Severn, en dan ben je echt terug in Engeland.

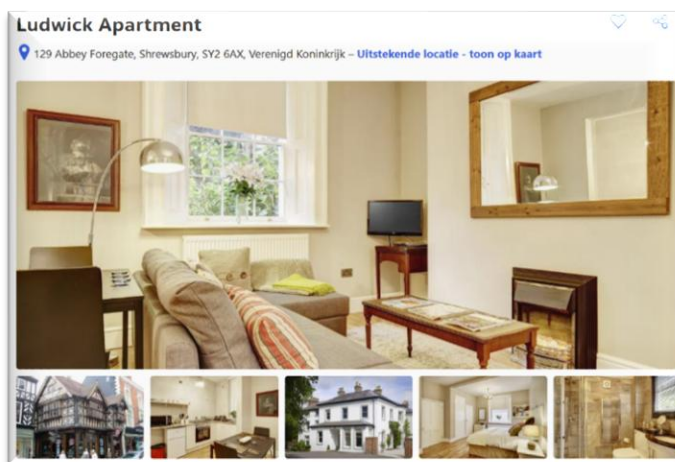

Onderweg kijkt Nelleke uit naar Offa's Dyke en ziet er inderdaad nog resten van. Die zijn niet indrukwekkend genoeg voor een stop, maar ze heeft er wel een mooi verhaal over: Offa was koning van een flink deel van Engeland, ergens rond het jaar 900. Om zijn land te beschermen tegen invallen door de Welshe prinsen liet hij een dijk bouwen langs de grens, grofweg van Chester tot Bristol. In geval van twijfel waar die grens precies liep koos hij steevast voor de oplossing die voor hem het meest gunstige was, tenzij er voorheen al een duidelijke overeenkomst gesloten was. De dijk was tot 20 meter hoog en bestond uit een greppel en een verhoging waar de aarde uit de greppel gedeponeed werd, de greppel steeds aan de Welshe kant. Zo was het extra lastig voor de Welshmen om er overheen te komen.

Ons onderkomen zit in een enorm huis en heeft de naam een appartement te zijn. Om met “*escape to the country*” te spreken: het heeft een “*open plan living*” En wel zo open dat de keuken, de woonkamer en de slaapkamer in één ruimte zitten. We moeten toegeven dat die dan wel weer riant groot is, klagen doen we niet.

Inmiddels hebben we overal internet, en ook hier is dat probleemloos..... nadat het handschrift van de code is ontcijferd.

Nelleke is nog meer afgedraaid dan ik, dus mijn eerste rondje buiten de deur doe ik alleen. In een tekstblok even iets over de stad, ongeveer twee keer Tiel.

gezellig uit en dus direct maar een reservering voor een volgende portie pubfood.

Verder blijkt de straat een mengelmoes aan gebouwen uit verschillende stijlperiodes te zijn van vakwerkhuisen tot gebouwen waar je, bij wijze van spreken, het verse cement nog kan ruiken.

Daarna toch maar even binnenstappen bij de “Sainsbury Local”, een AH-C type supermarkt.

We hebben weer aero's! Niet goed voor je en daarom gelukkig alleen op dit eiland te koop.

weg naar is genoemd. En dat is iets waar je op de foto wilt natuurlijk.

SHREWSBURY

Shrewsbury is de [hoofdstad](#) en [civil parish](#) van het [Engelse graafschap Shropshire](#). De stad, die strategisch gelegen is in een lus van de rivier de [Severn](#), vlak bij de grens met [Wales](#) werd gesticht in de vroege middeleeuwen, telt 70.689 inwoners (2008) en heeft de status van *town* (Wikipedia).

We zitten aan de Abbey Foregate, en daar wordt redelijk gescheurd. Oversteken is een uitdaging, maar het lukt. Het eerste dat ik tegenkom is de pub “The Old Bell”. Ziet er

Rond zes uur stappen we binnen bij The Old Bell. Van pubfood kan je maar een ding zeggen: het is te veel. Na afloop wil Nelleke nog een rondje door de stad als eerste verkenning.

Het doel blijkt Cadfael Way te zijn. De Cadfael boeken vormen een favoriete misdaadserie van Nelleke, die speelt in de 12^e eeuw. De serie is zo populair dat er, dicht bij de abdij waar de serie speelt, een

We doen nog een rondje in de lus van de Severn en zien dan dat de Abdij open staat. We maken wat foto's maar het koor is aan het oefenen en, ondanks dat we vriendelijk worden uitgenodigd te blijven, voelen we ons niet op ons gemak daarbij. Bovendien lijkt het bed in ons onderkomen niet verkeerd.

Morgen verder het oude centrum in.

SHREWSBURY, 7 JUNI

We starten rustig en lopen terug naar de Abbey. Aan de overkant van de weg staat nog een stuk ruïne, de old refectory pulpit. In het verleden moet dat aan elkaar vastgezet hebben, maar er is veel gesloopt, zoals nog aan de zijmuur van de abdij is te zien. De lokale jeugd heeft geprobeerd de pulpit verder te slopen om het werk van Henry VIII af te maken. Daarom is dat deel nu stevig achter hek, slot en grendel gezet.

Het tweede rondje Abbey doen we, na gisteren, meer op ons gemak. Er is een orgelconcert gaande, waardoor we snel alle gidsen van ons af kunnen afschudden, het omgevingsgeluid is te hard.

Heel bijzonder is het oudste deel van de kerk, en dan speciaal het doopvont. Dat bestaat uit een stuk van een Romeinse zuil dat is uitgehold. Nu voorzien van een kroonvormig "deksel". Ook zijn er een aantal opmerkelijke graven die sterk lijken op de koningsgraven die we in Parijs hebben gezien. Verder is er veel gedoe geweest over relikwieën. Want wat is een

abdij zonder stukje heilige? Uiteindelijk hebben ze er een uit onderhandeld met een kerk in Wales.

Dat is weer terug te vinden in de Cadfael boeken. Nu hebben ze dat botje later weer bij de kathedraal van Shrewsbury in moeten leveren, maar het blijft een mooi verhaal dat nog steeds in de abdij te vinden is.

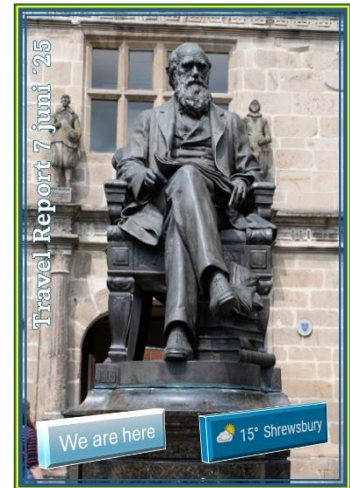

Daarna trekken we over de English Bridge het oude centrum in. Prachtig gebied met heel veel vakwerkhuisen en oude kerken.

Na een rondje ogen uitkijken pakken we een koffie en maken een soort van plan. Nelleke wil naar het oude kasteel en naar twee kerken: de kathedraal en St. Chad. Dat blijken drie kerken, daarover later meer.

Met zoveel te kijken zit een rechte lijn er

niet in, maar uiteindelijk komen we uit bij de bibliotheek, die ik op het laatste moment aan het lijstje heb toegevoegd. De beroemdste persoon die in Shrewsbury is geboren is Charles Darwin. Een beeld van de man mag niet ontbreken in de plaats, en moet natuurlijk op de foto.

Het staat precies tegenover het kasteel; we hoeven er geen meter voor om te lopen.

Met het kasteel zijn we gauw klaar. Mooie toegangspoort, kasteelmuren, een grasveldje en een kasteelgebouw. Altijd goed als ze

zo'n gebouw weer een bestemming geven, maar een militair museum met paspoppen in uniform zien we vandaag niet zitten. Wel zien we de enige toren die er nog staat, maar ook daar hebben we geen zin in.

Terug in de stad zien we een *Pret a Manger*, voor onze lunch zitten we goed.

Daarna gaan we richting St. Chad's. Er blijken er twee, een oude en een iets minder oude.

Bovendien staat op internet dat de nieuwe dicht is. Nu wil ik naar het kerkhof, en we gokken dat we daar terecht kunnen.

We komen eerst bij de oude, en onmiddellijk wordt duidelijk waarom niemand meldt dat die dicht is. De spinnenwebben zitten op de sloten en waarschijnlijk kan niemand zich herinneren dat hij open was. Rond de kerk zijn veel opnamen gemaakt voor de film *Scrooge*, rondkijken in die omgeving maakt dit stuk van de wandeling de moeite waard.

Na Old St. Chad toch maar naar St.Chad, via de kathedraal van Shrewsbury.

Als we de kathedraal binnenkomen komt er zo'n witboord op me af. Ik bedenk dat ik moet overgaan op een mix van Engels en Nederlands, alles met een wanhopig domme blik. Het werkt, het schrikt hem af. Verder sta ik vlot weer buiten, het is een dertien in een dozijn kerk.

New St.Chad blijkt gewoon open. Het gebouw is cirkelvormig met cirkelvormige banken.

Architectonisch een heel mooie kerk.

Daarna bekijken we het kerkhof, en jawel, daar is de grafsteen van

Ebenezer Scrooge. Het is daar neergelegd voor de film, maar het is een serieuze grafsteen, die gooi je niet zomaar weg.

In alle eerlijkheid, ik had het verhaal gevonden en vond het zo bizar dat ik wilde weten of het waar was.

Daarna is het terug naar het verblijf, met een korte stop bij Sainsbury.

's Avonds eten bij de Old Dun Cow. Eerlijk pubfood. En te veel.

SHREWSBURY – RAINHILL, 8 JUNI

RE-ENACTMENT

Kenners van onze vakantie uit 1975 valt het waarschijnlijk niet eens op dat Shrewsbury geen deel was van die vakantie, en dat dit ook geldt voor de volgende twee stops. Hiervoor zijn twee redenen. De belangrijkste is dat we met ons treinabonnement eenvoudig honderden kilometers konden afleggen. Treintukkie, ongemakkelijk schudden, maar verder vooral je tijd uitzitten. Zo hebben we vanuit Wales the Midlands overgeslagen en zijn we naar Windermere gereden.

Met de auto zie ik die afstanden niet zitten. Vakantie is ontspanning en geen topsport.

De tweede reden is dat we juist dat middenstuk na al die jaren wel eens willen zien. Daarbij zoekt Nelleke, met een precisie waar een gemiddeld reisbureau van over de kop zou gaan, boeiende stops voor onderweg.

NAAR RAINHILL

De rit naar Rainhill is grofweg in twee delen te verdelen. Het stuk tot aan de rivier de Mersey, en het stuk erna. Het eerste stuk is vrij rustig, het tweede is grote wegen, scheuren en heel erg druk.

Nelleke heeft twee stops onderweg bedacht. De eerste is bij een kasteel met een tuin, en het doel is eigenlijk de tuin. Bij aankomst staat er een bord dat ik de e-ticket voor het parkeren en de toegang klaar moest houden. We hebben wel eens drukke tuinen meegemaakt, maar vooraf een ticket boeken? Nee nooit.

Ik vraag een vrijwilliger wat ik hier in godsnaam kom doen. Het blijkt dat Cholmondeley Castle vandaag de plek is voor een antieke-auto-bijeenkomst.

Nelleke heeft helemaal niets met auto's, die komt met opmerkingen als "Is dat klassiek? Daar reed mijn vader mee!" en "hebben wij die ook niet gehad?". Ik amuseer me er wel mee. Echt antiek vind ik best mooi en het publiek is een bron van vermaak.

Er staat een enorme dure Rolls Royce. In het achterdeel, de achterbank kan je het niet noemen, staat een tafel met een zilveren standaard met twee kristallen karaffen. Stappen die lui uit, doen de achterbak open en halen er een lullig plastic opklaptafeltje uit met twee vouwstoelen. Maar er wordt wel een tafelkleedje opgelegd. Ook de enorme gebaren van de deelnemers en de dromerige blik naar de motoren van de wagens zijn goud waard.

Om de een of andere reden zijn er zelfs prijzen aan verbonden. De eerste prijs gaat naar "A proper British car, all made in England!"

En de vraag is waar de grens aan het begrip "auto" zit. Een groep hobbyisten is bezig met... Transformers!.

Het kasteel is een plek waar de familie sinds de 12e eeuw woont, maar in de 19e

eeuw bedachten ze dat ze een echt kasteel wilden. Toen hebben ze een gotisch kasteel laten bouwen, inclusief torens etc. Zo anachronistisch als het

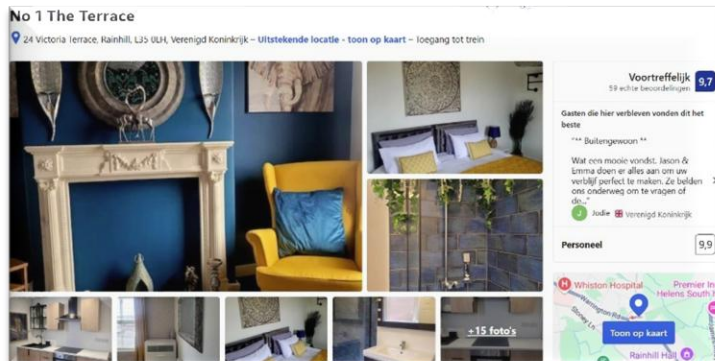
maar kan, maar je kijkt er niet omheen. Daaromheen hebben ze tuinen aan laten leggen. Die zijn niet al te groot, maar aardig om doorheen te wandelen. Waarschijnlijk hebben ze op een aantal plaatsen te veel mest gebruikt. Daardoor veel bramen, boterbloemen en brandnetels, maar we hebben elders wel wat orchideeën gevonden. Ook hebben ze heel veel kornoelje gepland en die staan prachtig in bloei met grote witte kelkbladen. In dit geheel staat dan ook nog een tearoom waar we een niet al te slecht bakkie doen. Mijn opmerking "doe ons maar twee stukken cake met aardbeien" komt niet over. Stomme Europeaan, hij wil een Victoria sponge! Lekker cakeje, dat dan weer wel,

Met tot slot een hamburger op de autoshow is het een geslaagde stop. Daarna bezoeken we nog een museum in de ruïne van een abdij, de Norton Priory. Er wordt heel veel archeologisch onderzoek gedaan in de enorme resten van het complex, wat nog steeds niet is afgerond. De resultaten liggen in een klein, maar hypermodern museum. Onder andere met skeletonderzoek en gereconstrueerde hoofden. Boeiende uitleg maakt het een top bezoek.

Daaromheen liggen, naast de ruïne, waar alleen de contouren en de graven nog te zien zijn,

enorme tuinen en bossen, maar het begint te regenen en de dag is al grotendeels om. Wij gaan naar ons huidige appartement.

Daar is een nare smalle trap, vooral voor Nelleke, om boven te komen maar verder is alles er wel. Alleen een tafel om te typen improviseren is een dingetje. De muur met behang met olifanten

in pantervel en antilopen in tijgerstrepen is misschien wel het meest opvallend, hoewel de roze banken, de olifantenbeeldjes en de bloeiende plastic klimop in de douche ook zeker genoemd moeten worden.

Er blijkt wat voedsel in de koelkast in Shrewsbury achtergebleven, maar ik zie dat de afhaalchinees open is, daarmee lossen we dat probleem op.

En we doen daarna nog een verkenningsrondje naar het station, dat pal naast ons onderkomen ligt. We worden gevangen door de beambte van dienst die het systeem uit probeert te leggen. Hij loopt er in vast, maar Nelleke

weet het online bijna allemaal te regelen. Alleen geeft de buurt op zich haar achterbuurt vibes.

LIVERPOOL, 9 JUNI

De dag begint met een rondje COOP voor het ontbijt, daarna is het tijd voor de treinreis naar Liverpool.

Ondanks dat we in 2 minuten op het perron zijn gaan we te vroeg. Een mooi moment om te kijken of de betaalde tickets uit een machine te toveren zijn. En zowaar, het werkt.

De reis duurt minder lang dan Tiel – Utrecht, maar met veel meer stops. Met een zitplaats is dat niet vervelend. In

Liverpool Lime Station kijken we eerst om ons heen voor een eerste indruk, een grote drukke stad, maar prachtig om te

bekijken.

Het plan is om vandaag een busrit door de stad te doen. Die starten bij “the Docks”. Ooit een volkomen verwaarloosd en verlopen gebied lang de Mersey, maar nu prachtig hersteld, waarbij de oude loodsen zijn omgebouwd tot huizen en in de binnenhavens van vroeger nu nog alleen de kleine Engelse binnenvaart schepen liggen, meestal omgebouwd tot pleziervaartuig.

Bij Albert Dock staan de standjes van de busritverkopers. Wij kiezen voor “the Beatles Experience”. Mogelijk iets minder dan “the Magical Mystery Tour”, maar ze hebben plek.

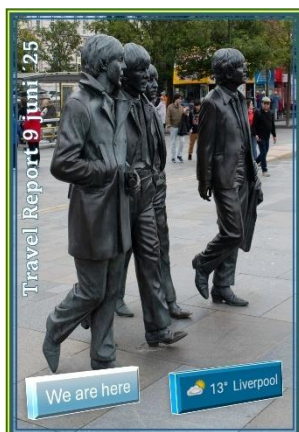
We hebben ruim een uur over, dat wordt besteed aan een wandeling naar het Beatles

standbeeld. Dat kan langs de kade langs de Mersey waarbij we langs mooie gebouwen komen, zowel heel oud als hypermodern.

Er is nog een droogdok en er staan beelden van emigranten, een paard en Billy Fury. De laatste popartiest kon zich bogen op het feit dat hij “the Silver Beatles” als backing groep had laten lopen.

Maar dan kom je ook uit bij “het” beeld. Ik slaag er in een paar foto's zonder fans te maken, wat ik tot de prestatie van de dag reken.

Daarna gaan we met een binnenbocht langs de docks terug om te queue-en, de Britse nationale sport. Voor die tijd kopen we nog een hotdog en een portie patat. Hoewel ik roep dat de vrouw in

Liverpool (Wikipedia)

Liverpool is een [district](#) met de officiële titel van [city](#) in het [stedelijk graafschap \(metropolitan county\) Merseyside](#) in het noordwesten van [Engeland](#), aan de noordzijde van de rivier de [Mersey](#).

Liverpool heeft zo'n 500.500 inwoners, in het [Liverpool Urban Area](#) wonen ongeveer 816.216 mensen. Inwoners worden *liverpudlians* of meer

het stalletje al meer dan genoeg heeft opgescheept eindigen we met een hoeveelheid die Nelleke never niet nooit niet op krijgt en ze eindigt met een bak frites in de bus, die ik net op tijd weet te dumpen voor vertrek.

Wat je hier trouwens niet vindt is McD. Die wilde ook een vestiging aan de docks. Paul McCartney is een fanatiek vegetariër en is daar succesvol voor gaan liggen.

De tocht gaat weer langs de beroemde gebouwen in het havengebied: the Royal Liver Building, The Three Graces, The Liverpool- and the Music Museum. Ook komen we weer langs de beelden van de fab four en Edward VIII. Dan nog de kathedraal, maar dan kunnen we ons vol gaan wijden aan de Beatles. We komen langs een kroeg, the Pig & Whistle, waar Martin McCartney vaak na zijn werk kwam. Zijn zoons Mike & Paul

waren te jong om naar binnen te mogen en hingen op de trappen, die nu de McCartney Stairs worden genoemd.

De rest van de tour valt het best te omschrijven als “we zijn niet hij het huis van

George geweest”. We werpen een hele korte blik op

Matthew Street. En maken stops bij de huizen van John en Paul, die nu via The Trust te bezichtigen zijn. Het armste huis was dat waar Ringo opgroeide, maar op de hoek van de straat staat nu een prachtige mural.

Daarna volgen stops bij Penny Lane en bij Strawberry Fields. Dat laatste is geclaimd door de andere rondrit; wij komen

niet verder dan foto's maken van en voor de

replica van het hek. Penny Lane is niet alleen aardig, met de deur van de fireman, maar op de hoek van de straat staat een mooi beeld van John en een Sgt. Pepper Bistro.

Er zijn eindeloze boeiende verhalen, deze is best aardig: in het grootste park van Liverpool staat een enorme plantenkas. Die was helemaal verwaarloosd tot een groep mensen besloot de kas met public funding te herstellen. Ze waren een eind onderweg toen er een cheque kwam met de tekst "One pound for every window I smashed: 300.000 pounds." Afzender:

George Harrison.

Daarna rijden we langs de begraafplaats waar

Priscilla White en John's moeder Mary begraven zijn en keren terug naar de docs.

We hebben nog tijd en fut over en wandelen richting Matthew Street, met een stop bij

Starbucks, waar ik een shoplifter de winkel uitgegooid zie

worden. In deze straat zit de beroemde Cavern Club, met daar tegenover de Cavern Pub. Verder is de hele straat Mersey Beat memory lane, met een wall of fame met 1800 namen, een beeld van Cilla Black (dezelfde), John en eindeloos veel andere memorabilia.

Op een hoek ligt een junk crack te snuiven. Er is ook hier meer dan alleen schone schijn.

Daarna is het terug naar het station, met als enige memorabele moment een meeuw die met een duikvlucht een broodje van een man steelt. Op het station krijgen we nog

een voorbeeld van service. Met wat wijzigingen is niet helemaal duidelijk welk perron en welke trein we moeten hebben. Dat kan ik voorleggen aan de informatiebalie. Tamelijk ongeïnteresseerd volgt er een antwoord, maar ik kan vooruit. Alleen dachten wij dat er ook een andere, eerdere optie was. Ik bedank en zeg dat ik anders mooi op het verkeerde station had gestaan. Tegen de tijd dat ik weer bij Nelleke bij de

wachtstoelen ben word ik ineens aan een mouw getrokken door dezelfde man: “Excuus, je hebt gelijk, spoor 1, kan je een kwartier eerder weg”. Kijk, dat is service.

Dus queue-en voor de trein en door naar Rainhill.

MANCHESTER, 10 JUNI

De rit naar Manchester Piccadilly duurt 45 minuten, maar is goed te doen. Naast ons zit in jonge vent met een Beatles beebop kapsel. Dat zie je nog vrij veel hier (naast plateauzolen, overmatige tattoos en piercings).

Voor het station staat een indrukwekkend beeld van een groep gewonden uit WO1.

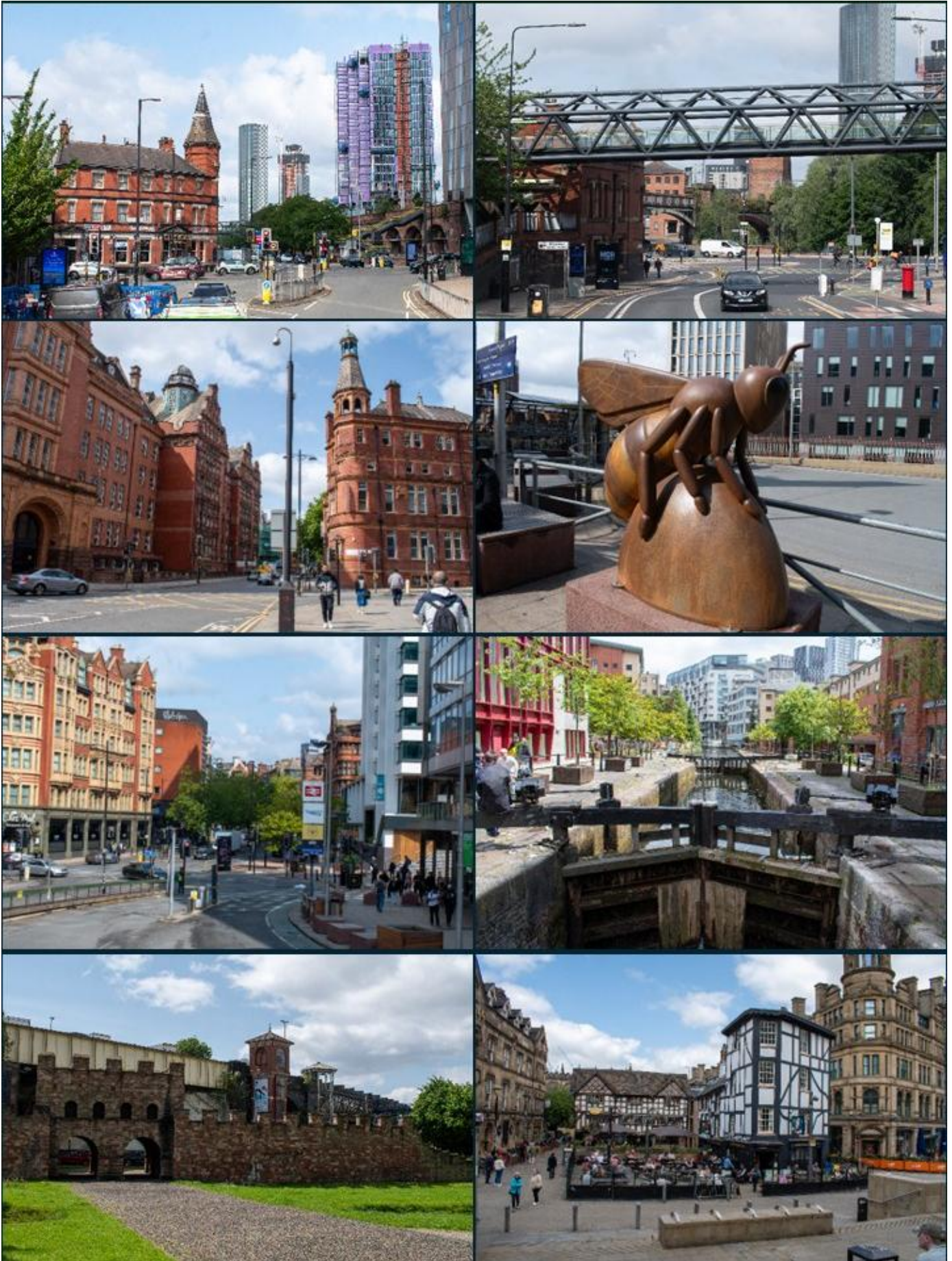
Vanaf het station waar we aankomen zijn twee gratis rondritten, aangeboden door de stad. Daar pakken we er onmiddellijk een van, boven in een

dubbeldekker, en dan vooran. Nelleke schrikt een beetje van de snelheid waarin ik beslis, maar het blijkt echt een rondrit van 45 minuten; best de moeite. Zowel door het nieuwe deel met heel veel hoogbouw, als door het oude stuk.

Terug bij het station is het tijd voor de stadswandeling die ik thuis had opgedoken. Het is 5,3 kilometer door het centrum.

Manchester (Wikipedia)

Manchester is een [district](#) met de officiële titel van [city](#) in het [stedelijk graafschap](#) ([metropolitan county](#)) [Greater Manchester](#). De oppervlakte bedraagt 116 km². Manchester is met 547.627 inwoners (2018) de op vier na grootste stad in Engeland. De [agglomeratie Greater Manchester](#) heeft zo'n 2,8 miljoen inwoners. Manchester geldt in de hele wereld als het [archetype](#) van een textielstad

De tocht slingert eerst door de Victoriaanse bouw met permanent de nieuwe hoogbouw op de achtergrond.

Vanaf het station gaan we eerst naar en door Gay Town. Het LHBTetc. valt vooral op door het gebruik van de regenboogkleuren. Wel is het passend dat hier in een parkje een beeld van Alan Mathison Turing, de decodeur van de Enigma, staat.

Een Chinese poort geeft de overgang naar Chinatown aan. Daar slaat de diabetes toe en

wordt het verhoogd haptijd. In het restaurant worden we direct weggefrommeld in een hoekje en krijgen we te horen dat ze pas na tien minuten open gaan; *“maar hier heeft u de menukaart”*.

Het valt Nelleke op dat er eigenlijk alleen Chinezen in de zaak zitten. En dat het eten wel goed moet zijn. We nemen een wonton soep en een *“sweet & sour”*. Er ontstaat wat

verwarring. Want blanken eten niet met stokjes. Wat schuchter worden lepel en vork bij geschoven. En even later komt er nog iemand met lepel en vork.

We besluiten ons niet te laten kennen en werken de voortreffelijke maaltijd met de eetstokjes weg.

Daarna is het vooral rondkijken. Eén ding valt op, de bij is het symbool van de stad en vind je overal terug. Men vindt de werkbij

staan voor de arbeiders in de stad; in 1842 werd daarom al gekozen voor dit symbool.

Verder zijn er parkjes, heel veel (boog)bruggen en water. Een drietal kanalen zijn heel belangrijk geweest voor de ontwikkeling van de stad.

Een ervan is het Rochdale Canal met veel sluizen waar we een heel eind langs lopen.

Er was ooit ook een kasteel, maar dat is gesloopt en vervangen door industriële gebouwen. In Castlefield staan nog resten van liften die werden gebouwd om materiaal uit de schepen in de fabrieken te hijsen. Leuk infoborden geven aan hoe dat zat. Daar omheen liggen nog

steeds de smalle traditionele binnenvaartboten.

De Romeinen hebben het ook tot hier gered, en hadden een stevige Vicus. Het is het limuspad "all over again". De poort, de muren en de haha zijn nagebouwd, maar in het park zijn nog oorspronkelijke funderingen te zien. En er staat een beeld van schapen.

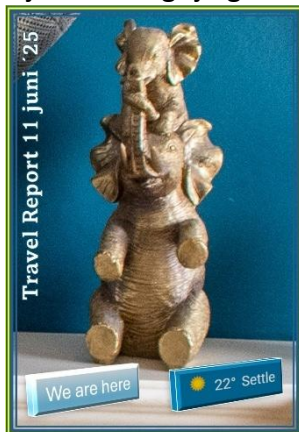
Zo langzamerhand zitten we redelijk vol en besluiten we, tijdens een koffie, de middeleeuwse buurt en kathedraal nog te doen en dan naar huis te gaan.

De middeleeuwse buurt bestaat uit wat mooie vakwerkhuisjes. De kathedraal is de opvolger uit 1215 van de kerk uit de 8^e eeuw. Door een bombardement in WOII en terrorisme ging veel kapot/verloren maar nu is alles weer opgeknapt. De buitenkant is nog erg grauw, maar het is leuk er even door te lopen.

Daarna is het in tempo door de waanzinnig drukke stad, langs een breakdance groep en karretjes waar ze knuffels verkopen. Ruim op tijd zitten we in de uursdienst naar Rainhill

RAINHILL – SETTLE, 11 JUNI

Het vertrek, met de koffers langs de enge, smalle trap loopt goed en snel. Een overbuurBrit kijkt me chagrijnig aan. Deze straat heeft een raar parkeerbeleid. Je mag er tussen 18:00 en 10:00 staan en anders komt er iets met parkeergelden en vergunningen. Genoemde booskijker heeft, zoals ik al heb gemerkt, geen auto. Maar toch: ik heb onze VW op "zijn" plek gezet. Die kan nu op het gemak worden inladen waarbij we hem verder veel bloody foreigners toewensen ☹️.

Daarna is het tanken en tijd voor een volgende confrontatie met onze gastlanders. De telefoon levert als enige resultaat de mededeling dat deze niet geschikt is voor gebruik als betaalmiddel in de UK. Nu heb ik al honderden ponden overgedragen in dit land voor uiteenlopende producten en diensten, maar, zoals wij allen weten, discussie met een apparaat is alleen zinvol als je lijdt aan

een lage bloeddruk.

De hardplastic kaart ligt in de auto. Daarom zeg ik: help de volgende klant maar even, ik haal even mijn kaart op. Die volgende klant is een vrouw van onze leeftijd met een blijde herder. Ze maakt geen aanstalten om snel weer weg te zijn. Een toestand met een buitenlander is altijd goed in het buurtroddel circuit.

Ondertussen moeten ze de tijd wel doden. Voor de kassière is een hele kleine opening. Ze heeft een zak hondenbrokjes en gooit die een voor een door het gat. Daar staat ook de pinautomaat. De herder vindt het een goed plan de brokjes in de vlucht te vangen. Personal space is daarbij een irrelevant concept. Desondanks slaag ik er in een pincode in te voeren en krijg ik als beloning ook een brokje om te gooien 😊

Na het verlaten van Rainhill rijden we naar Samlesbury Hall in Samlesbury, Lancashire. De Hall is gebouwd in 1325, nadat de Schotten een eerder huis hadden platgebrand. Van wat er in de tussentijd is gebeurd kan je een boek schrijven (en dat is vast ook wel gebeurd), maar na een aantal uitbreidingen is het nu gratis te bezichtigen, al word je wel verondersteld de horeca te gebruiken. Het is heel aardig rond te wandelen in de great hall, waar vroeger de

hele familie en het vee werd gehouden, de latere kapel en een vluchtplaats voor een katholieke priester. Die laatste was minder effectief, want de bloedvlekken zitten er nog steeds. De heksen- en spokenkamers zijn minder indrukwekkend, maar verdienen toch zeker het predicaat "lollig". Verder staan er hamlets aangekondigd. Je verwacht dan groepjes kleine huisjes, maar het blijkt een camping met pipowagens te zijn die in groepjes bij elkaar staan.

Ook de met veel bravoure aangekondigde tuinen stellen niets voor, maar hebben wel potentie. De horeca, waar nadrukkelijk naar verwezen wordt, blijkt goeddeels gesloten. Elders op het terrein scoren we koffie en cake, we vertrekken tevreden.

De rit gaat meestal voorspoedig, ook al zijn de wegen smal en bochtig. Op het moment dat een vrachtwagen pallets begint te lossen houdt het toch wel op. Achter me wordt getoeterd. Ik zie twee kleine tegenliggers zich door de struiken langs de vrachtauto wringen en bedenk dat ik daar de lak van de huurwagen niet aan waag.

Dan is het tijd voor de Yorkshire Dales. De Yorkshire Hills kennen we al van eerder vakanties.

Het is een prachtig heuvelgebied met daartussen magistrale dalen met kleine dorpjes. De Dales blijken een aaneenschakeling van pittoreske dorpjes, gelegen in magistrale dalen, omringd door bijzonder prachtige heuvels. Voor een nog beter onderscheid is het waarschijnlijk nodig een regionale Engelsman te vangen, waarbij wij de Duke of York ten sterkste afraden.

We rijden naar Hurst Green. Wie een betere omschrijving van de schoonheid van dit gebied wil raden we "The Hobbit" aan. Tolkien heeft dit heuvelachtige gebied gebruikt voor een omschrijving van "The Shire". Er is zelfs een heuse Tolkienwandeling uitgezet, maar 15 miles

als de lunch in de lokale uitspanning "Millies" er al op zit is niet te doen. We kiezen een kortere wandeling door het gebied die toch door een deel van het bos en langs de river Ribble gaat (met een prachtige boogbrug). Ook deze korten we iets in maar we passeren camping "Hobbit Hill" en Jezuiten kostschool Stonyhurst.

De laatste heeft een aantal prachtige gebouwen, waaronder, sinds 1838 een

observatorium, een oude kerk en andere mooie "listed buildings". De geschiedenis gaat terug tot de 12e eeuw, maar de huidige schoolcampus komt uit de 18^e en 19^e eeuw. De bossen er omheen (en de velden met schapen) hebben het predicaat "outstanding natural beauty". Dat de meisjes speerwerpen op het kleiduiven schietterrein en de jongens doen alsof cricket een begrijpelijk sport is voegt daar alleen maar aan toe. Daarna hoeven we alleen nog naar de plaats waar we overnachten.

SETTLE, 12 JUNI

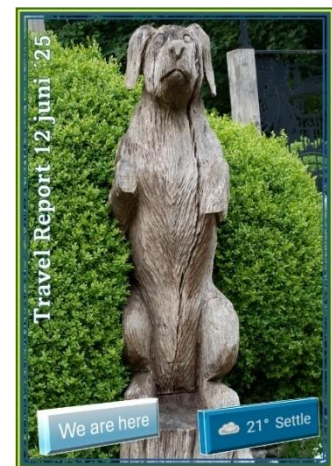
We worden wakker in Falcon Manor Hotel in Settle, na een maaltijd 's avonds in het hotel met een zeer slechte koffie.

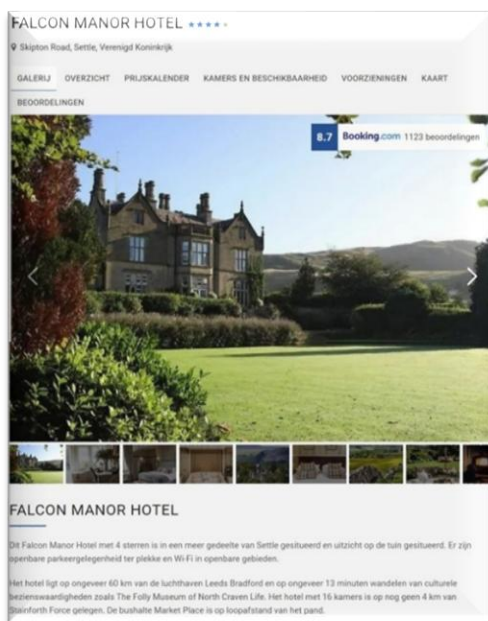
Gisteren heb ik op de gevel gezien dat het enorme landhuis uit 1641 is. Wat uitpluiswerk leert dat het in werkelijkheid 1842 is. Neemt niet weg dat het een magnifiek huis is met brede oprijlaan, statige trappen en voor ons een riante kamer. Waarom er permanent een open haard aan staat en het hele pand naar rook ruikt is ons een raadsel. In deze tijd van hygiënisch besef zouden ze dat toch anders moeten kunnen oplossen.

En het is niet zo dat ze helemaal niet met de tijd meegaan. Zo staat er midden in de kamer een badkuip.

Dat overkomt je tegenwoordig vaker, hier heb ik die maar eens uitgeprobeerd.

Maar eerst de dag van vandaag. Het is een ontbijt vanaf een menukaart met veel extra's op een buffet.

Ze zetten weer in op de kwaliteit van de koffie en zowaar, het is nog aanmerkelijk beroerder dan gisteren. De rest van het ontbijt is goed, er volgt geen prijs/kwaliteit discussie.

Daarna is het tijd om naar de Yorkshire Dales te gaan. Nu schreef ik gisteren al dat we er waren, maar blijkt complexer. Een deel van de Dales is een heel groot nationaal park, en nu gaan we daar naar het informatiecentrum in Malham. De wegen erheen zijn toeristisch zeer verantwoord, maar dan ook alleen toeristisch. Verder is het peentjes zweten tussen de stenen muurtjes.

Die zijn dan wel weer prachtig begroeid, en meestal kan je er wel overheen kijken naar de dalen en de heuvels, waar, net als overal op dit eiland, het

schaap de dominante diersoort is. Dominant, daarmee niet uitsluitend. Vooral de Schotse hooglanders maken indruk, zeker als ze ook nog midden op de weg gaan staan.

Bij Malham is iedere meter vol geparkeerd, alleen bij het betaald parkeren is veel ruimte.

Het informatiecentrum is een lachertje, maar ik koop er een sweater, we stappen dus niet voor niets binnen.

Het is er druk, want van hier kan je naar Malham Cove wandelen. Dat is een topattractie en

er gaan veel schoolreisjes naar toe om te kijken naar de geologische verschijnselen die deels door de laatste ijstijd zijn ontstaan. Een steile wand, door een grote waterval uitgeslepen, boven een uitgesleten krijtvlouër, ook echt iets om schoolklassen af te matten.

Bij de Cove vindt Nelleke het geschikt en keert om. Ik ga nog even door en beklim de Cove en loop er aan de bovenkant wat rond. Ook hier schitterende natuur, geologisch heel boeiend en.. ik loop verkeerd. Maar het weer betreft en ik heb er geen trek in nog een keer uren te lopen terwijl Nelleke beneden is. Via dezelfde lange ongelijke trap loop ik weer naar Malham. Nelleke heeft ondertussen de andere kant van de rondwandeling geprobeerd. Die blijkt veel eenvoudiger.

Maar we laten het er verder bij. We nemen nog een appetizer in de pub en we gaan, weer tussen de Dales en de stenen muurtjes, naar

huis. Het was een prachtige dag.

's Avonds eten we in het hotel... zonder koffie.

En ik probeer het bad in de kamer. Bizar, maar aardig voor een keer.

SETTLE - WINDERMERE, 13 JUNI

We staan op ons gemak op en sleutelen wat aan de zuivere wetenschap. Het gebouw is prachtig, maar dat ze er een stinkhol van maken kost punten. Met het "*cooked breakfast*" is verder niets mis. Wijs geworden door het totale onvermogen van deze Engelsen om de koffieboon te verwerken tot een heerlijk product nemen we thee.

En we beeldbellen naar Esther om haar te feliciteren met haar verjaardag. Op de achtergrond stuitert een Alex met twee ballonnen.

Gisteren hebben we in dubio gestaan of we aan het eind van de dag bij Ribblehead langs zouden gaan. Maar dat was toen best een stuk om, en vandaag komen we er min of meer langs.

Het is een tocht langs de dry stone walls rond de weilanden, muren van gestapelde stenen zonder cement of iets, die toch zomaar eeuwen muurtje staan te wezen.

Ribblehead heeft Nelleke gevonden als "zo'n spoorbrug met boogjes", maar wel beroemd.

Dat blijkt een understatement. De brug is een enorme attractie en ligt in de Three Peak walk. Voor Engelse begrippen zijn er een ongekend aantal parkeerplaatsen en

lopen er heel veel wandelaars.

Wij maken een klein tippeltje in de richting van de 24 enorme bogen van de brug. Het pad loopt tussen het veen, waar het veenpluis inmiddels duidelijk in bloei komt.

Daarna drinken we wat in het voormalige spoorstation, dat onder andere adverteert dat ze een "Loo with a view" hebben.

Dan rijden we in een keer door naar Windermere, het landschap is zo prachtig dat je eigenlijk niet hoeft te stoppen.

In Windermere besluiten we te starten met de re-enactment: we gaan direct naar Limfitt Holiday Park. We leggen er uit wat we aan het doen zijn en worden vriendelijk uitgenodigd om overal op ons gemak rond te kijken. In de gang het restaurant, waar de kok weg is om te eten omdat het lunchtijd is, hangt nog een foto van toen. Ik herken het landschap rond

de camping, maar verder is die foto de enige houvast met het verleden. En het is duidelijk, ook hier hoef je als backpacker niet meer heen.

Neemt niet weg dat het bezoek de moeite waard is, met een mooi riviertje, een oude brug en een verder best wel

aantrekkelijk holiday park. Op het moment dat je dan denk dat de "huisjes" best poenerig zijn realiseren we ons dat er toen naast een van de tenten een Rolls Royce stond.

In die jaren was gras-skiing een sport waar veel reclame voor werd gemaakt. Het schijnt nog te bestaan maar hier hoor je er niemand meer over. Geeft niet, in het meer kan je nu suppen.

Daarna parkeren we de auto bij ons verblijf voor de komende twee nachten en wandelen heuvelafwaarts naar het Windermere meer.¹ Het is zonnig en druk. We drinken wat en oriënteren ons op een boottocht morgen. Het enige opmerkelijke is het enorme aantal Japanners. Het is een prachtig meer, maar om daarvoor naar Europa te komen?

Via de COOP gaan we terug naar ons verblijf dat laat beschikbaar

komt. Het is enorm basic, maar voor twee nachten net acceptabel.

Daarna is Nelleke wel af, maar ik maak een kleine wandeling naar het station. Als het gaat om spoor dan was het niets en is het niets, maar de stationsomgeving is drastisch veranderd met een moderne uitgebreide supermarkt. De wandeling erheen, en weer terug is heel leuk. Ik pak verschillende routes. Daarbij kom je langs een beekje, over een sportveld, langs alle vormen van bouw van > 100 jaar vrijstaand tot troosteloze arbeiderswoningen. Op de terugweg zie ik veel restaurantjes en winkels, weer tussen statige oude gebouwen. Op het laatste paadje tussen de blokken kom ik een grote wilde kat tegen.

WINDERMERE, 14 JUNI

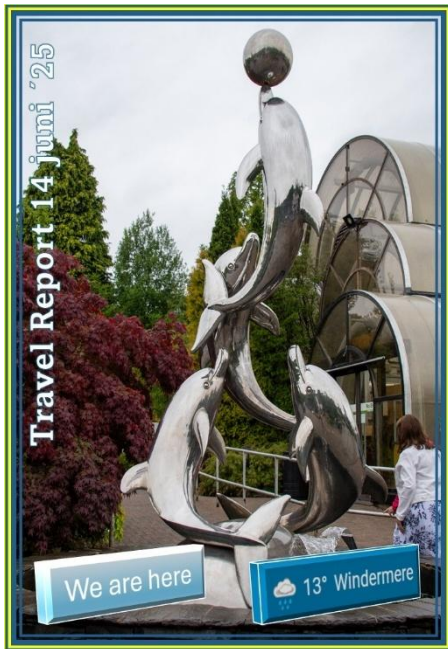

Vannacht was het een re-enact deel dat je niet opnieuw wilde meemaken. Het onweerde enorm, en de stoppen sloegen door.

Maar nu loopt alles weer, al mopperen we ernstig op wat alles wat ons in de "Studio" overkomt. De

zuivere wetenschap zal het meedogenloos afstraffen.

¹ Voor een verder uitwerking: zie het verhaal over Lake Placid Lake uit de USA-Canada vakantie 2012.

Na het ontbijt!² lopen we richting haven. Het oorspronkelijke plan was een dag op een boot, maar we korten het in tot een retourtje Ambleside, de noordpunt van het meer. We kunnen vrijwel onmiddellijk aan boord en vestigen ons voor het raam van het bovendeck.

Tijdens de vaart trekt de mist iets op. We stoppen bij een eerder haventje in Brockhole Pier waar bijna iedereen van boord gaat. Het blijkt sport-je-rot-voor-het-goede-doel-dag en hier wordt gezwommen in het meer. In Ambleside gaan we van boord voor wat sightseeing en Tilley jacht, want ik ben aan een verse toe.

Het eerste wat opvalt is, nadat we de lopers van de sport-je-rot-voor-het-goede-doel-dag hebben vermeden, is dat het regenwater wegloupt. Niet verwonderlijk, want lager dan het meer kan niet, en er staan fors wat heuvels omheen. Op de weg ligt over de volle breedte een duidelijke waterfilm en we zien een stel een hond langs een waterval worstelen. We kijken elkaar eens aan, waarom zou je een hond over een waterval worstelen? Als we dichterbij zien we pas dat de waterval in betere tijden gewoon een trap is.

Over honden gesproken, “toen” kenden we de kreet “Dogs and Horses first” al, en het is er niet beter op geworden. Vandaag was het Trooping the Colours en heeft Karel de 3^e naar paarden gezwaid, wij hebben ons weer vrolijk gemaakt om de honden.

Neem nu het tuincentrum met de tekst “*laat uw hond stevig uit voor u komt en hou hem hier aan een korte lijn*”, of overal drinkbakken met teksten als “*this one is on the house*”. En wil je dan toch iets substantieels geven dan kan je een hondenijsje of frozen yoghurt voor het blaf kopen.

² Geen ei? Nee, geen ei, maar dat is ook niet erg, want er geen (koeken)pan. En geen kookplaat. Eitje in de magnetron? Nah...

Maar, ere wie ere toekomt, de Britten doen hun stinkende best om te voorkomen dat het woef-beest tijdens het wandelen in de weg loopt.

Ondertussen worden wij verwezen naar een lokale Tilley pusher. Met twee exemplaren kan ik zo weer tien jaar vooruit.

Zo langzamerhand beginnen we ook grip te krijgen op de tweedeling van dit volk: zij die koffie snappen en de theedrinkers. Ambleside blijkt een voortreffelijke coffeeshop te hebben. Daarna wandelen we onderlangs de heuvel naar de pier, waarbij we af en toe worden ingehaald door een hijgende bi- of triatleet.

Op de weg terug zien we vanaf het water nog kasteel Wray liggen. We nemen genoeg met een plaatje, want nader onderzoek leert dat het dicht is vanwege een herinrichting.

Terug in Windermere is het toch tijd om wat te eten. Er is een goed Engels woord voor de Engelse keuken: "hazardous". Nelleke herinnert me er aan dat ik hier het gerecht "Wahoeeee!" hebt ontwikkeld. Het recept is later door de NVWA op de lijst van verboden produkten gezet. En toch paste deze combinatie van

voedsel wat ze nog in voorraad hadden in de kampwinkel en samen in 1 pan op de eenpitsbrander ging, wel in het voedselspectrum van de Britten.

Maar genoeg nostalgie, het gaat nu over het hedendaagse Engelse eten. Er is een gerecht onder de titel "bangers & mash" dat uniek is omdat het geen frites bevat en toch aan de uitzonderlijk hoge calorische waarde van de Engelse keuken komt.

Verder begint ieder Engels gerecht met "Men neme een frituur". Soms staat op een menu dat een gerecht met rijst of met frites kan. Ik kies dan standaard voor rijst. Soms is de vraag dan of je toch nog extra chips wil. Zo niet, dan gooien ze het er standaard bij.

Culinair geschoolden willen dan soms ook nog weten wat voor chips je wilt. Met of zonder schil, dik, dun. Het meest veilige antwoord, na "thanks, no chips" lijkt "proper chips". Die zijn ook niet gedefinieerd, maar daar doen je extra hun best voor.

Verder maken ze zoveel frites dat ze 1. Altijd veel te veel geven, en daar dan het dubbele van en 2. Er moet zoveel gebakken worden dat er geen tijd is om het goed te doen. Het is daarom altijd slap en net niet bruin genoeg.

Op dit hele verhaal zijn uitzonderingen maar, om er een engelse uitdrukking tegenaan te gooien: "Don't hold your breath".

Dit alles als inleiding dat we een fish & chips zaak binnenstappen. Helaas niet de Codfather waar we eerder langs liepen, maar wel een “proper” fish&chips zaak. Na een uitstekend stuk vis flikker ik ¾ van de frites van ons beiden weg onder de kreet “*excellent food, but too much for an old man*”. Iedereen kijkt blij: complimenten krijgen en genoeg eten gegeven.

Met zoveel obese mensen in dit land moet je voedselverspillen of ernstig aankomen.

Terwijl we zitten te eten komen er weer kuddes Japanners voorbij. Sommigen zelfs achter een voorganger met een vlaggetje.

Op de wereld van Beatrix Potter na zien we niet zo veel nieuws.

En bij de wereld van Potter komen we ook niet verder dan een blik in de etalage.

Dan nemen we wat rust en concluderen daarna dat de fish&chips een verder maaltijd overbodig maakt. We doen nog een rondje naar de supermarkt bij het station en besluiten de dag met soep en brood, of tenminste broodbeleg.

SCHOTLAND

WINDERMERE - KILSYTH, 15 JUNI

Tja, na vijftig jaar stellen we vast dat het in Windermere altijd regent, dus rijden we zonder omzien heuvelopwaarts, weg bij het hok dat ze een studio noemen.

Dat doen we in stevig tempo in noordelijke richting. Dit deel van Engeland en Schotland zijn we in 1975 voorbij gescheurd met de trein. Hoewel, in 1977 hebben we wel delen gezien tijdens een studiereis, en later nog tijdens vakanties. Daarmee wordt het geen keihard re-enactment, maar zeker een sentimental journey.

Bij zo'n lange rit is pauzeren een must. Het lijkt een goed idee om dat op de grens met Schotland te doen, waar we de

eerste Schotse vlag zien. Daar kom je al gauw uit bij de meest kitscherige omgeving van het eiland: Gretna

Green. Ooit de plek waar gevluchte Engelse jongelui trouwden, nu een mega toeristenval. Ter herinnering: in Gretna Green was een smid annex ambtenaar van de burgerlijke stand die huwelijken bezegelde met een klap op het aambeeld.

Die aambeelden zie je nu overal, je kan er slotjes kopen in een hartvorm en je laten fotograferen onder romantische boogjes. Maar gelukkig ook koffie drinken en goede handtassen van tweed kopen, de stop is zeer geslaagd. Bovendien staat er, wat verstopt op de parkeerplaats, een prachtig beeld van de Schotse distel.

Daarna is het door naar Kilsyth. Gewoon omdat het halverwege de tocht naar de Schotse hooglanden ligt. Het Coachman Hotel is een "middle of the road" hotel, maar wel beredruk en met uitbundige

reclame om daar je begrafenissen te "vieren".

We hebben tijd over en besluiten nog twee plekken uit het verleden op te zoeken in de omgeving van Falkirk. De eerste is de plek waar de Kelpies staan. Twee enorme paardenhoofden. Maar dan ook megalomaan enorm.

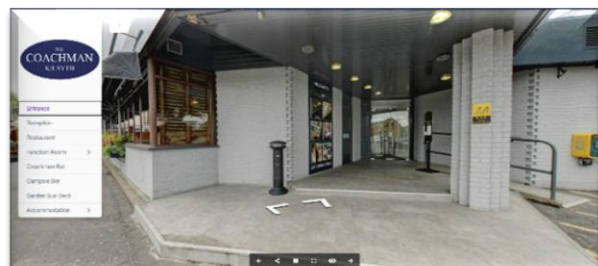
Kelpies zijn Keltische mythische figuren. Meestal steken ze met een paardenkop uit boven een loch of een moeras. Maar het zijn ook shapeshifters die een menselijke vorm kunnen aannemen. Alleen houden ze altijd hun hoeven, en worden daarom vergeleken met de duivel.

Hoe het ook zei, ook bij een tweede keer bezoek blijven het fantastische beelden. Bij de giftshop staat een kleiner paar en in één beeld

wordt dat helemaal surrealistisch.

Hier dichtbij ligt The Falkirk Wheel, waarmee boten in een soort reuzenrad 24 meter naar beneden kunnen draaien (waarna er nog 11 meter verval in sluzen gepakt moet worden).

Je kan niet anders dan enorme bewondering hebben voor het unieke technische hoogstandje om twee Schotse kanalen met elkaar te verbinden. Tegelijk moet je vaststellen dat het vooral een toeristisch succes is. Sinds de opening hebben 1,5 miljoen bezoekers een tochtje in het wiel gemaakt en zijn er al 5,5 miljoen bezoekers naar het fenomeen komen kijken.

Wij moeten concluderen dat we een meer dan gevulde dag hebben gehad, met veel jeugdsentiment. En dat is niet onze enige conclusie van vandaag. We eten, net als vanmiddag, in het hotel. Daar is de gezamenlijke conclusie: Schotten kunnen wel koken!

We verlaten Kilsyth met groot enthousiasme. We zijn klaar voor de langste rit van deze vakantie. Even later verlaten we Kilsyth met minstens evenveel enthousiasme. Bij de start is niet altijd onmiddellijk duidelijk welke kant je op moet ☺

Daarmee is het aardig om even in te gaan op het rijden in dit land. De meeste wegen zijn een paar eeuwen oud. Om het er een beetje fleurig uit te laten zien hebben ze er heggetjes langs gepoot, of dry stone walls langs gelegd, waar varens en muurleeuwenbekjes hun stinkende best doen om de strijd van de vetplanten te winnen.

Oorspronkelijk zijn die wegen riant aangelegd. Twee karren breed, en als ze echt ruimte tekort kwamen riante uitwijkplaatsen om elkaar te passeren en, waar nodig, even bij te praten.

In de eeuwen die volgden deden de heggen en de muurplanten hun best om zo mooi mogelijk te

groeien.

Tegenwoordig zijn er maaimachines die de heggetjes tot vrachtwagenhoogte kunnen snoeien. Daarna wordt het onbegonnen werk, regelmatig rijd je door een groene tunnel. Inmiddels zijn moderne auto's breder en aanmerkelijk sneller dan in de "days of yore". Het wegenonderhoud vindt absoluut plaats.

We ontmoeten veel stoplichten om de

wegwerkers te beschermen en zien overal plekken waar reparaties zijn uitgevoerd. Maar het is duidelijk, met uitzondering van de snelwegen is het onderhoud dweilen met de kraan open, het

moderne verkeer rijdt het sneller aan gort dan dat het opgelapt kan worden. We stuiteren over te smalle wegen noordelijk.

Gelukkig is het grootste deel snelweg (M wegen) of regionaal (A wegen). Toch is het rijden daar ook niet helemaal zonder uitdagingen. Om te beginnen zijn er landbouwvoertuigen.

Die reden er al toen vervoer nog met ossenkarren ging en die leg je dus nauwelijks beperkingen op. Gewoon rustig 40 km/u op de snelweg. En dan zijn er op- en afritten. Die

zijn ruim aangelegd, en als ze niet aan de verkeerde kant van de weg zouden liggen zou heel Europa er een voorbeeld aan kunnen nemen.

Alleen is er door genoemde heggetjes en dry stone walls onvoldoende ruimte om deze op- en afritten te kunnen realiseren. Als oplossing leggen ze rotondes aan.

Als daar geen ruimte voor is schilderen ze een cirkel op de kruising. De punaise.

Maar het gebeurt ook dat er een gewone rotonde gebouwd kan worden. Zeker op plaatsen waar voetgangers de snelweg willen oversteken. Als er veel afslagen zijn kan het zijn dat je om de 800 meter een rotonde tegenkomt. Daar mag je 30 rijden, op de andere wegen 60 of

70. En dan

hebben we het over miles, niet over kilometers. Het is permanent optrekken en remmen.

Je moet natuurlijk wel goed voorsorteren op die rotondes, maar de aanduidingen zijn vaag en vaak staan er auto's op de pijlen. Er volgt nogal eens een rondje van de zaak, al valt dat op het totaal van het aantal rotondes wel mee.

Om het verhaal van de rotondes af te maken: Ze zijn niet allemaal rond.

Kijk, een ovaal is nog te overzien. Een ovaal dat doorsneden wordt door een weg is lastiger, maar met stoplichten lukt het ook nog wel. Van twee rotondes aan elkaar, een acht dus, waarbij je maar

moet uitzoeken of de 5e afslag op ronde één of twee zit en of de verbinding tussen de cirkels meetelt is genoeg om een paard gek te maken. Gelukkig zijn die dan ook grotendeels uit het straatbeeld verdwenen. Tot zover de overpeinzingen van een lange rij-dag. Je moet natuurlijk ook je rust nemen.

We stoppen bij Dunnottar Castle bij Aberdeen en maken daar een wandeling. Dat hebben we 11 jaar geleden ook gedaan, maar toen was het zo mistig dat we de ruïne nauwelijks hebben gezien.

Het kasteel ligt spectaculair op een landtong in zee. De eerste kapel stond er in de 12^e eeuw, maar in de 14^e en 16^e is het enorm uitgebreid en werd dit het belangrijkste fort van de Schotten. Zoals bekend, eindigden zij als tweede in de oorlog met de Engelsen en zo raakte het kasteel zijn functie kwijt en is het op den duur vervallen.

Over oorlog gesproken, al fotograferend valt op dat op een volgende landtong iets staat dat op een ruïne van een Griekse tempel lijkt. Nelleke laat de geleerden van het internet er op los en het blijkt dat dit een enorm oorlogsmonument is.

Daarna is het door naar Lossiemouth. Waar Dunnottar Castle een topattractie is, is Lossiemouth dat zeker niet voor de toeristen die naar dit eiland komen.

We zijn er in 1975 dan ook op een bijzondere manier gekomen. We waren totaal verregend in Aviemore op een dag tussen 2 treinabonnementen in en besloten daarom de plaats uit te liften.

De militair die ons meenam zei dat we naar deze plek moesten, omdat dit het droogste punt van het VK is. En hij wist wel een camping om ons te droppen.

Alle reden om nu terug te gaan naar deze plaats. We zetten de auto in het centrum en kijken wat rond. De afgelopen decennia zijn de plaats niet onopgemerkt voorbij gegaan. Het militaire vliegveld is er nog en de boulevard uit de 17^e eeuw ook, maar verder....

Bij het binnenrijden zien we al megalomane bungalowwijken met grote woningen en tuinen, hier en daar zelfs met een torentje.

De haven is aan het eind van de vorige eeuw onderhanden genomen. Aanvankelijk was het de haven voor de plaats Elgin, die via de rivier de Lossie met zee is verbonden. De rivier stroomt daar in de Moray Firth³. Aanvankelijk een vissershaven, maar met het teruglopen van de visserij bedacht men dat de haven verbouwen tot jachthaven wel een plan zou zijn en dat klopt, Tussen de oude havenmuren liggen nu moderne pieren die druk worden gebruikt door jachtschepen.

En er liggen duinen en een prachtig strand.

Inmiddels is er ook een nieuwe wandelbrug om aan de andere kant van de riviermonding in de duinen te komen. Hoewel het koud is, en laagseizoen, wordt er druk gebruik van gemaakt.

Wij blijven aan de landkant en lopen naar onze oude camping. Leuke wandeling. Lossiemouth bestaat uit een aantal oude dorpen die aan elkaar zijn gegroeid. Een ervan is Seaview en bestaat uit rijtjes kleine visserswoningen die nu worden verhuurd aan toeristen of worden uitgebreid naar een serieus huis.

De camping zelf is weer eentje in de rij tot nu toe: er staan stacaravans en het is heel veel groter geworden. We zijn er

snel weg. Via een COOP gaan we naar onze eigen camping, want Nelleke heeft twee dagen een stacaravan geboekt.

Onze camping is van na 1975 en het vinden van Beachside Lighthouse 14 is een opgave op het enorme terrein. Maar het lukt en we kijken uit op een vuurtoren, ook altijd leuk.

³ Firth is zoveel als Fjord, Moray is de provincie waar we rijden

Nelleke draait nog een was, maar met een boterham en een toetje zijn we verder wel afgedraaid op deze langste reisdag.

LOSSIEMOUTH, 17 JUNI

We worden wakker in onze riante stacaravan. Er is een woonkamer, twee slaapkamers, twee toiletten, een met douche en een met bad, de "ensuite". We beginnen de dag rustig met op het gemak wakker worden en ontbijten, maar dan gaan we richting Elgin.

Die plaats ligt zo'n 10 kilometer verderop en is de provinciehoofdstad van Moray. Voor we er zijn zien we een bord naar Spynie House/Castle. Enthousiast draai ik er in om er achter te komen dat voorbereiding alles is. Op maandag en dinsdag zijn ze dicht 😞; door naar Elgin.

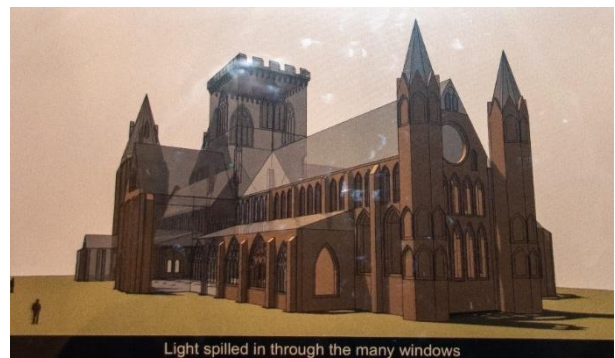

We weten nog van de vorige keer dat er een ruïne is en een bowlingbaan. Die laatste naam moet worden vertaald: het is koersbal. Niets met 9 kegels en "strrrrike" maar jeu de boules op gras met ballen die ze niet rond hebben gekregen. Leuk om even terug te denken aan mijn tante Mien. Het is nog te vroeg voor bowls, of de deelnemers zijn uitgestorven, in ieder geval is er niets te zien.

Tegelijk zien we verderop de ruïne van de Kathedraal. Het wordt beheerd door de Scottish Heritage. Als ik niet alleen zeg dat we lid zijn van Caðw, maar ook hun kaart kan produceren mogen we gratis naar binnen. We herinneren ons de kathedraal als een doolie kerk, maar wat we tegenkomen is geweldig. Het conserveren van de resten is serieus aangepakt, maar vooral de tentoonstelling is heel erg goed.

Zo hebben we in de Norton Priory al gezien dat beelden in de middeleeuwen vaak prachtig beschilderd waren, maar dat daar niets van is overgebleven. Hier wordt dat gevisualiseerd aan de hand van een tombe van een van de bisschoppen. Met laserlicht kan je de "oorspronkelijke" kleuren op het beeld projecteren en zien hoe dat in de loop van de eeuwen is veranderd. De kathedraal stamt uit begin 13^e eeuw. Aanvankelijk was hij gevestigd in Spynie, maar dat was zo dunbevolkt dat er geen hond kwam. Voor de huidige kathedraal stond er ook al een kerkje, het is daardoor onvoldoende duidelijk wanneer de geschiedenis echt begon. Maar vanaf de 13^e eeuw was het serieus bouwen en verbouwen. Op een animatie is te zien hoe het complex in de loop de eeuwen groeide.

En weer werd gesloopt, want in de 14^e eeuw werd het geheel, inclusief de woningen van de geestelijken in de fik gestoken. Na opruimen

en herbouw ging het een tijd goed, maar vanaf midden 16^e eeuw begon het grote splitsen der Christenen en dat deed de kerk geen goed. Het loden dak werd verpatst en het vervangend materiaal was ondeugdelijk, dat stortte in. Men bedacht vervolgens in de 17^e eeuw dat het goed was de kerk aan de koning te schenken, maar die had al een kerk en deed er geen flikker aan. Pas in de 19^e eeuw is men de huidige ruïne gaan conserveren en er onderzoek gaan doen. Helaas, de grote toren is niet meer maar de twee kleinere torens kunnen worden beklommen, met op ieder van de drie etages per toren een kleine tentoonstelling, ook weer prachtig uitgewerkt. Op de begane grond is een interactief scherm waarmee je alles kan zien op de etages en zelfs kan je er genieten van het uitzicht op het dak. Het maakt Nelleke veel blijer dan de eindeloze wenteltrappen naar boven.

Op het terrein zijn talrijke graven en grafmonumenten. Een ervan is zelfs een Pictische steen.

Het octagonale chapterhouse (kapittelhuis) is nog helemaal intact. Dit was de vergaderzaal van de geestelijken om de dagelijkse wereldse zaken te bespreken. Het achthoekige gebouw is rijk versierd en er liggen bladen in verschillende talen met afbeeldingen van beeldhouwwerkjes. Het langst zoeken we naar het spottende beeld van de bisschop die stiekem bier drinkt. Het kostte wat moeite, maar we hebben hem!

Daarna gaan we nog even de stad in. Er staan wat mooie oude huizen en een reeks beelden.

Een ervan is een stadsomroeper, de foto van vandaag. De ander is een spotbeeld: een leeuw met een mannenlichaam en een vissenstaart. De leeuw heeft een hoge hoed en een chique jasje, maar met een staart van een vis, want daar verdienen ze mee. De dandy lion of paardenbloem dus.

We lunchen bij Starbucks, doen wat boodschappen en gaan terug naar de camping.

Daar is het tijd voor een uitgebreide strandwandeling. Helaas is

daar weinig verhaal van te maken. Het

estuarium (of fjord) is indrukwekkend, met mooi strand, indrukwekkende rotsen en leuke uitzichten. Er liggen een dooie boot en idem meeuw en er scheurt een boot van de reddingbrigade voorbij. We kunnen er eindeloos van genieten, maar een serieus verhaal wordt het niet.

Of ik moet vervallen in details als resten van de WOII kustbewaking en de opsomming van de kustflora. Er zijn wat grotjes in de donkere krijtrotsen en daar zie je een aanzet tot druipsteenvorming.

We besluiten met een rondje camping. Laat me vooropstellen dat het leuk is dit twee dagen mee te maken. De caravan is zeer comfortabel. Maar verder: het is een lange reeks min op meer uniforme laf beige bakken. Er is een centrum met "entertainment" een winkeltje en een restaurant annex bar, maar die laatste zijn dicht tot het hoogseizoen. En er is een zwembadje, maar dat negeer ik ook maar.

Dan maar snel weer terug naar de luxe bak voor een boterhammetje. Morgen verder.

LOSSIEMOUTH – THURSO, 18 JUNI

Vannacht heeft het weer geregend, maar nu pakken we snel en droog in, brengen de stacaravan weer in oorspronkelijke staat en vertrekken. Het wordt tenslotte een lange rit vandaag.

We zien vrij snel het bord "Brodie Castle". In 1567 is het gebouwd door Clan Brodie, die er sinds de 12^e eeuw woont. Helaas is het in 1645 afgefiakt door Lewis Gordon, markies III van Clan Gordon, wiens graf we in Elgin hebben gezien. In het midden 19^e eeuw is het herbouwd en staat daar nu een fraai kasteel te zijn.

De vorige keer konden we tot dicht bij het kasteel en daar een kaartje kopen, helaas, nu staat de kaartverkoopster al bij de oprit naar de parkeerplaats. Dus ik een rotsmoes ophangen

over verkeerd rijden, en zowaar, we mogen we gratis door naar de weg van het landgoed af.

Een volgende stop in de lange rit zijn de Clava Cairns, prehistorische graven van > 4250 jaar oud.

We hebben ze voor het eerst in 1977 gezien toen we een studiereis moesten maken en in het hotel Clava Lodge ernaast sliepen (in een zeer roze bruidssuite). In 2007 zijn we weer langs gegaan. Toen was alles onderzocht, schoongemaakt en voor een deel rechtgezet. Toch was er nog steeds niemand die het verder wat interesseerde.

Nu de serie Outlander, vooral in Engeland en Amerika (en gek genoeg Italië) zo populair is hebben ze een parkeerterrein aan moeten leggen, want Jamie en Claire, de fictieve hoofdrolspelers zijn hier ook geweest.

Jonge vrouwen willen nu in dezelfde houding als Claire tegen één van de stenen staan en moeten dan mooi op de foto. Dat fotograferen duurt eindeloos en is een bron van vermaak op zich. Het mooiste is dat Nelleke precies weet bij welke steen de hoofdrolspeelster in het boek en serie staat; hier pakken ze allemaal de verkeerde voor hun fotoshoot, want die steen is groter 😊.

Aansluitend rijden we door naar Culloden Moor. Ze hebben er een nieuw groot gebouw bijgezet met, je raad het al, een kaartjesverkoper. Met een U bocht verlaten we het slagveld uit 1746, maar kunnen nu wel zeggen dat we een foto van het nieuwe gebouw hebben.

Daarna door naar Inverness, hoofdstad van de Schotse hooglanden. Los van dat we er vaker zijn geweest en erg genieten van zowel de kustweg als de rit daarna door het centrum; het doel is het vinden van de oude camping. Die is er nog. "Toen" werden we door een gat in de heg naar een veldje buiten de camping gebracht en ik heb altijd gedacht dat we betaalden voor een plek in het gemeentelijke Bught park.

De camping is duidelijk onder nieuw management, en ze zijn het aan het opknappen. Bij de ingang zit een man bij een container en gromt iets Schots wat ik uitleg als "wat mot je". De

aanval is de beste verdediging, ik stap naar hem toe en vertel dat we lang geleden hier ook zijn geweest. Hij springt enthousiast op en zeg dat de beheerster ook ons verhaal moet horen. Ze vinden het allebei hartstikke leuk, want ze hadden geen idee dat de camping al zo oud is. We worden uitgenodigd om de hele camping te bekijken en overal foto's te maken.

Nelleke kon zich het verhaal over het gat in de heg niet meer herinneren totdat, jawel, ze het gat in de heg ziet. Het stuk er achter is nu formeel met een hek bij de camping getrokken, maar ze bergen er nog steeds trekkers op, nu met koepeltenten. Het is een prima bezoek en we kunnen uitgebreid onze herinneringen ophalen.

Vandaar is het gasgeven langs de kust en door de Highlands. We zien woeste kusten en stoppen om te lunchen op een parkeerplaats.

Bij Helmsdale staat een prachtig beeld van de emigrant, een herinnering aan de Schotten die naar Amerika zijn gevlucht.

Uiteindelijk komen we in Thurso. We zijn best vroeg, en besluiten ook hier de oude camping alvast te bezoeken. Ook die is er nog, al valt op dat de mobile homes ook hier aan het oprukken zijn. Verder is het er op dit moment een kale bedoeling. Hoewel het nog vroeg is gaan we naar Dwarwick House, ons onderkomen voor de komende twee nachten. Een heel huis met drie slaapkamers met tweepersoonsbedden, een zitkamer, een keuken annex eetkamer, een douche en een tuin met kunstgras. Wat muf, maar voor twee dagen prima.

We eten in de stad bij restaurant Red Pepper, waarna we nog wat inslaan bij Tesco, en dan zit de dag er echt op. Wel aardig is dat we op de terugweg langs een rugbyveld wandelen, waar een gemengd team aan het trainen is. Daar we onderweg ook al bowls hebben zien spelen concluderen we dat de Schotten wat koppig zijn op het punt van “de bal is rond”.

THURSO, 19 JUNI

We starten op ons gemak. Doel is een wandeling op de cliffs bij Scrabster, waar we in 1975 een wezenloos mooie flora en papegaaiduikers hebben gezien. Op ons gemak betekent dat we rond lunchtijd in de havenplaats zijn waar we in 2014 zijn aangekomen met de pont uit de Orkneys. Het is stralend weer, en er is nauwelijks wind.

Het pad naar de top van de klif zien we niet onmiddellijk, maar wel een Spaans restaurant, wat een goede reden is voor een lunch. Daar zoeken we direct uit wat een handige weg is voor de wandeling.

Die weg is zo gevonden, helaas is het bord “opzouten, ook wandelaars” nieuw. De enige optie is een 45° pad de heuvel op. Dat is het moment om te accepteren dat je de 70 voorbij bent. We kiezen voor plan B.

Maar eerst even het antwoord op de vraag: waarom Thurso? Het simpele antwoord, dit is het noordelijkste treinstation van het eiland.

Daarop is dan ook onmiddellijk de vraag te stellen of het ook het noordelijkste punt is. Het antwoord is commercieel. Als je een diagonaal over het eiland trekt krijg je een lijn van Lands End in Cornwall naar John O'Groats, hier in Schotland. De ondernemers ter plekke hebben dat handig aangepakt. Iedereen die wil lange afstandwandelen moet hier starten of finishen, er zijn toeristen winkels, horeca, parkeermeters etc. Je kan ook de parallellen bekijken, en dan is Dunnet Head, met het plaatsje Brough, zonder meer het noordelijkste punt op het eiland. Alleen is de VVV daar veel minder alert geweest. Resultaat: er staat een nu alleen een ijscokarretje.

Terug naar plan B. We gaan naar John O'Groats. Daar zijn we eerder geweest. Het enige wat ik me herinner is een man met een hoofdeksel in de vorm van een haan die in de mist wanhopig zijn auto liep te zoeken. Daarom ja, we zijn er geweest, maar nee, we hebben het niet gezien.

De afstanden vallen mee, alles ligt in County Caithness, de noordelijkste county van het land.

De wegen variëren van slecht tot vreselijk, maar zijn naar John O'Groats voornamelijk wel tweebaans, waar je 60 m/h mag.

Even voor de plaats zien we een oude watermolen, nemen we de bocht om eens rond te kijken. Het blijkt een leuk en informatief bezoek. Het aardige is dat al

een paar honderd jaar een molen staat. Die is uiteindelijk na WOII vervallen. De lokale gemeenschap heeft het op een uitstekende manier weer opgebouwd en er een museum van gemaakt.

Daarna gaan we door naar de "kermis" van John O'Groats⁴. Aardig om even te zien, vooral de kust is mooi. Je kan nu de onregelmatige kustlijn zien, de kustflora met orchideeën, en kraaien, meeuwen en scholeksters die naar voedsel scharrelen tussen de rotsen die bij eb zijn drooggevallen.

⁴ De plek is vernoemd naar landgenoot Jan de Groot, die hier een veerdienst naar de Orkneys begon.

Maar er zijn onvoldoende rotsen voor papegaaiduikers. We bedenken dat er voldoende tijd is om naar Dunnet Head te rijden en daar nog even te kijken.

Dat is ook weer een drama eenbaansweg, maar het schudden is de moeite waard. Het is zo helder dat je de Orkneys kan zien liggen: Stroma in het oosten, en Hoy (met de rotspunt Old Man of Hoy) and the Orkney Mainland, een naam die steeds weer voor een glimlach zorgt. Stroma is al een hele oude naam en is in verschillende (Scandinavische) talen terecht gekomen. Eigenlijk ook bij ons, hier is een van de meest gevaarlijke

stromingen rond de eilanden.

Ook krijgen we waar we voor gekomen zijn: broedende vogels op de rotsen. Je hebt er een teelens en verrekijker voor nodig, maar we scoren alken, meeuwen en waar het om begonnen was: de papegaaiduikers.

Op de terugweg genieten we weer van de flora op de heuvels. Er zijn prachtige kleurvlakken: geel van de brem in de berm, paars van de dopheide, groen van de varens en wit van het veenpluis. Daarbij kom je langs “many lochs” zoals een reeks meertjes wordt genoemd.

Je hebt geen tijd om alles te bekijken, we rijden Castle Mey voorbij. Hier stond een nog net geen ruïne, maar zeker een “opknappertje”. Queen Mum vond het zo mooi dat ze het heeft opgekocht, verbouwd en er haar buitenhuis van heeft gemaakt. Na haar dood heeft prins Charles het overgenomen en er deels een ecologisch verantwoorde B&B van gemaakt. Niet veel later heeft hij een andere baan gekregen; je hoeft er niet heen om de “full Scottish” door royalty te laten serveren. Maar het is via een trust nog wel onder het beheer van de familie.

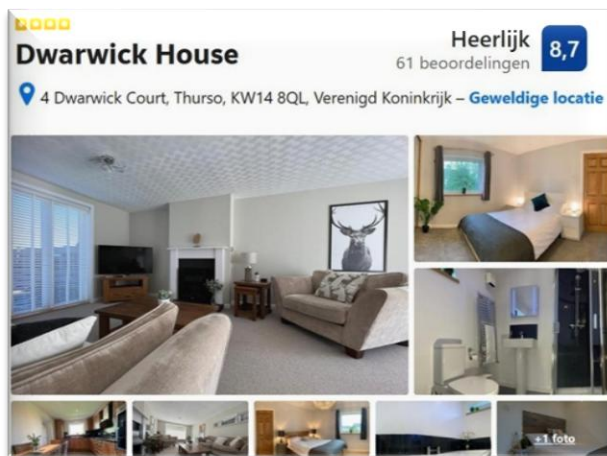
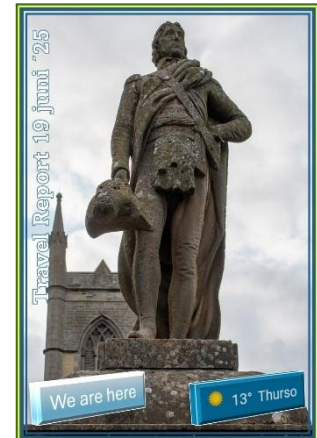
Daarna rijden we, waarbij we vanuit de auto nog wat aardige dingen zien, zoals een inmiddels vervallen poortgebouw dat als folly is neergezet, een echte folly en de ruïne van

een kerk. En dan hebben we het alleen over de grote structuren, er staan ook nog legio vervallen/ruïnes van boerderijen.

Thurso op zich is niet onmiddellijk een plaats om vakantie te gaan vieren. Veel lelijke grijze gebouwen met architectuur waar je niet voor omkijkt. Maar als plek om de prachtige omgeving te verkennen is het een aanrader..... zolang het niet mist.

Hierna rusten we wat en gaan we de stad in om wat te eten. Direct om de hoek staat een huis met in de tuin een wrak van een plezierjachtje en een caravan waarvan we zo op het oog afraden om er de tuin mee uit te gaan, laat staan de weg op.

Nelleke bedenkt dat het goed past bij onze Thurso-tuin. Met drie op elkaar gestapelde autowrakken zou het een prachtige Onslow-omgeving zijn. Het gore kunstgras met de weggroeiende schutting

en een schuurtje met een plank voor wat eens een ruit was en waarvan het dakje via haringen en nylon lijnen op zijn plek wordt gehouden vormt hiervoor al een solide basis.

In het schuurtje staan trouwens twee gore stoelen voor wie er als Onslow in wil gaan zitten.

Wij lopen om re-enactment-redenen naar het station. Wegens reparatie is het vandaag dicht. Dat blijkt geen beperking, via de achterkant kunnen we er gewoon in

om foto's te maken. Daarna gaan we voor het avondeten weer naar hetzelfde restaurant. Het eten is er nog steeds goed.

Rond 23:30 begint het te schemeren, om 3:30 wordt het in hoog tempo weer licht.

THURSO – INVERSHIN, 20 JUNI

Dwarwick dreigt met £50 boete als we niet op tijd opzouten. Nu was de motivatie om het verblijf te rekken er toch al niet: even na negenen rijden we, met een korte stop bij een tankstation, Thurso uit.

Ieder zichzelf respecterend reisprogramma stuurt je dezelfde weg terug als je gekomen bent, maar wij kiezen voor de provinciale A-weg dicht langs de kust naar Bettyhill waarna we zuidelijk afbuigen naar Altnahara en Lairg om te eindigen in Invershin. Dat zou bij ons een N weg zijn. Daarom mag je hier, net als gisteren 60 m/h, zeg maar 100 km/u. Op een bochtige single track weg haal ik dat niet bij benadering, al was het alleen maar dat er vandaag een fietstocht voor Mamils⁵ is uitgezet die ons tegemoet komt.

⁵ Van Herman van de Zand: *Middle Aged Men In Lycra*.

Het is prachtig weer, in praktijk is het daarom helemaal niet erg dat het wat langer duurt, want met die lagere snelheden kunnen we beiden genieten van de prachtige uitzichten in dit woeste deel van Schotland. Door langzamer te rijden verkleinen we ook de kans om schapen of lammetjes plat te rijden. Het is een win-win.

Bij Bettyhill stoppen we, er is een VVV in de vorm van een kamer met folders, maar vooral een stevig

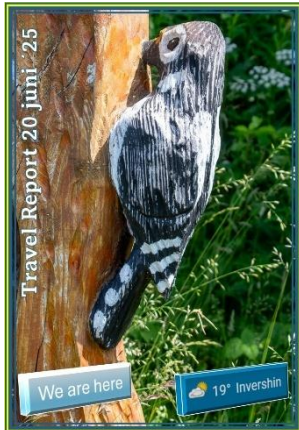
bemenst café met goede koffie en cake. Een vrouw met roze haar en een hoedje bedient ons vrolijk en voert een verwoede strijd met de kassa. Dat doet ze, nog steeds vrolijk, mopperend. Ze kan de kassa niet lezen omdat ze haar bril niet heeft opgezet. Ze wekt de indruk dat dit vandaag ook

niet meer gaat gebeuren.

Bettyhill kenden we al. Er staat een kerk, die nu is omgebouwd tot museum, met daaromheen een oud kerkhof. Het museum geloven we ditmaal wel, maar de graven er omheen zijn boeiend. Er is een oude Pictensteen en een reeks Keltische kruisen.

Na de koffie stoppen even bij een hoop stenen die een memorial blijken voor een regiment highlanders dat door "Betty" is opgericht, en we stoppen een paar keer om het landschap vast te leggen. Bij Lairg pauzeren we langs een stuwmeer, omdat Nelleke wat wagenziek wordt van het geslinger en gestuiter, terwijl ze ook navigeert. Naast de parkeerplaats is een weggetje een heuvel op naar een WO monument en een volstrekt oninteressant kerkje. We zitten dan al dicht bij onze eindbestemming Invershin.

De vraag is dan hoe je op het idee komt om te kamperen in Invershin. Het hele verhaal staat in het verslag van toen, maar de kern is dat het een spoorlijn met request stops is en dat we het op de heenweg naar Thurso een

waaninnig mooie omgeving zagen met een camping en een kasteel.

Waarom niet aan de conducteur vragen om daar op de terugreis de trein stil te zetten?

Alles bij elkaar zijn we nog behoorlijk vlot en we besluiten eerst langs te gaan wij de waterval in de rivier de Shin.

Hier hebben we voor het eerst zalmen zien springen, maar daarvoor is het nog net te vroeg in het jaar.

Verder lijkt het hier niet meer op vroeger. Er was een wandelpad langs de riviertjes de Oykel en de Shin, meer niet.

Nu is er een betaalde parkeerplaats, een restaurant annex giftshop (ze noemen het info centre) en keurige paden en trappen. Alleen de foto van de springende zalm is nog dezelfde aanzichtkaart uit 1975. Architectonisch is het gebouw aardig, bij het pad naar de ingang loop je onder een enorme vissenstaart door.

Het ziet wel erg nieuw uit, ik informeer maar eens. Het antwoord is dat net weer twee weken open is. In de '80-er jaren stond er een bouwval, die is opgeknapt en afgebrand. Een nieuw gebouw is in 2017 afgepikt, en dit is net nieuw, maar heeft rond kerst ook brand gehad.

We drinken er wat, en rijden door naar de camping van toen. Geen terrein met lange rijen mobile homes hier. Sterker nog: er is helemaal niets meer. Het pad waar de tenten langs stonden is vaag te zien in het landschap, maar verder lijkt het houden van vee hier rendabeler dan het poten van mobile homes.

Nog steeds te vroeg komen we bij Invershin Hotel. Er staat een bord voor de deur dat ze tot vier uur niet gestoord willen worden,

maar we zien binnen iemand bewegen, en wachten even af. Een grote bebaarde Schot komt naar buiten en vraagt of we komen inchecken. Zo ja, dan moeten we een paar minuten wachten, want de bazin moet nog opstarten.

Dat blijkt razendsnel te gaan. We zijn heel welkom en krijgen de mooiste kamer en prachtig uitzicht. Dat blijkt te kloppen, maar die kamer ligt wel tweehoog en je komt er via vreemde, met tartan beklede trappen.

Van daar kijk je uit op [Carbisdale Castle](#), aan de andere kant van de rivier, de Kyle of Sutherland. Gebouwd in 1905 ziet het kasteel er indrukwekkend uit. De historie is de moeite waard om even te bekijken op Wikipedia.

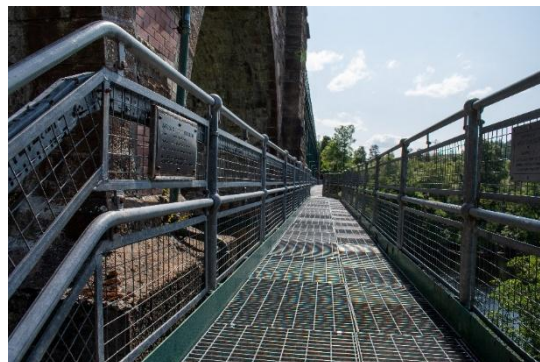

Nelleke haakt af, ik besluit tot een ommetje. Eerst naar het station van Invershin, dat duidelijk past binnen het idee van re-enactment. De muren van het station staan er nog, maar verder is het afgebrand. Later, in de Pub, ontstaat de vraag wanneer dat is gebeurd. Wij zijn een bijzonderheid, omdat we het nog in werkende staat hebben gezien. Men wordt het er over eens dat de brand in de '80-er of '90-er jaren was.

Na het station steekt ik de Kyle of Sutherland over. Die rivier kan je als voetganger sinds 2000 oversteken, nadat er met EU geld een voetgangersbrug tegen de spoorbrug is "aangeplakt". Aan de andere kant van de brug kom ik bij station Culrain. Later wordt me verteld dat de afstand

tussen Invershin en Culrain de kortste afstand tussen twee stations ter wereld is. De rivier maakt dat verder wel logisch. Ook Culrain is een request stop. Er is een knop om dat aan te geven en een telefoon om te bellen. Bij de eerste staat dat, als de knop niet werkt, je moet zwaaien naar

de machinist, dan stoppen ze ook. Bij de tweede staat dat er de knoppen 1, 2 en 3 zijn, maar dat je daarvan af moet blijven, want die doen het niet. Gewoon opnemen en praten is het advies. Vandaar loop ik door tot aan het terrein van Carbisdale Castle. De poorten zijn boeiend,

en het poortgebouw ziet er stevig uit, met kantelen. En het is leuk lopen, de hele lange oprijlaan wordt omgeven door mooi bos. Daarna worden de borden "private" groter, even als de hekken. Dan denk ik aan het uitstekende uitzicht op dit kasteel vanuit het

raam van onze kamer, en ga terug naar het hotel.

's Avonds is het tijd voor pubfood. Het is een gezellige bar en, voor zover wij er zicht op hebben, ook de enige bar in Invershin. Van

pubfood moet je je niet te veel voorstellen. Zo bestelt Nelleke scampies. In het VK kan je dan zomaar vissticks in de vorm van bitterballen krijgen die ze een plaatje van een garnaal hebben laten zien. U bent gewaarschuwd!

INVERSHIN – PITLOCHRY, 21 JUNI

We vertrekken in de mist voor een rit door de Cairngorms en worden uitgezwaaid door de eigenaresse die zegt dat we een volgende keer direct moeten boeken, dat is goedkoper. Het is een prima, gastvrij mens.

Gelukkig is de mist niet zo dicht dat dit het rijden beïnvloedt. Eerst passeren we Bonar Bridge, waar we ooit heengelopen zijn om eten te halen. De Spar blijkt er nog steeds te zitten.

Daarna is het rijden door de dalen en langs de kale, met heide begroeide heuvels van dit natuurgebied. Maar het is weekend en er zijn veel motoren en wielrenners op de weg.

Dat maakt het rijden op deze single track roads lastiger. Aan de andere kant, we wilden toch al rustig rijden om van de omgeving te genieten.

We maken een stop in Aviemore, waar we in 1975 in een B&B hebben geslapen. Die blijkt sterk verbouwd, zodat ze nog veel meer gasten kunnen bergen. Het is er druk, ook een aantal jaren terug was de plaats al heel toeristisch. Parkeren is gratis, en bij Costa's vinden we een behoorlijk lunch met idem koffie.

Daarna houden we pauze bij Ruthven Barracks. Die staat op een motte, die als heuvel gevormd is in de laatste ijstijd, waar in de 13^e eeuw een kasteel op is gebouwd. Enfin, meppen op de motte, afbraak, opbouw, tot in 1721 de Engelsen er een fort voor een garnizoen bouwden, inclusief paardenstal. Dit leger gaf zich vervolgens in 1746 over, waarna de zaak in de fik werd gestoken en de huidige ruïne achterbleef. Maar los van een interessante

ruïne zien we er wilde paarden en wulpen, en een professionele Schot in een kilt; wij vinden het prima.

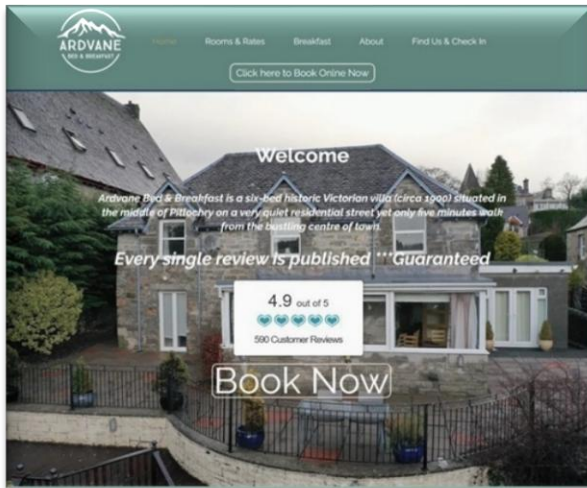
Dan rest de rit naar het eindpunt in Pitlochry. Nu met veel snelweg waar je, ondanks de wegwerkzaamheden, overigens zelden een met arbeiders, snel op schiet.

In Pitlochry bezoeken we eerst de oude camping, die nu niets minder dan "*Wood Leisure Holiday Parcs*" heet. We hebben er een gewoonte van gemaakt om ons te melden bij de receptie en uit te leggen wat we komen doen. Daarna mogen we altijd de camping op om te bekijken en fotograferen wat we willen. Zo ook hier, maar de receptioniste is afkomstig uit Wales en wil onze hele route door dat deel van het VK horen. Ze keurt het goed.

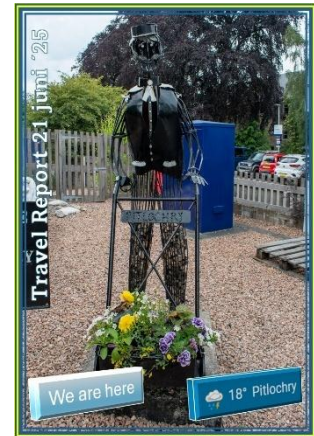
We lopen de camping rond en wandelen naar de rivier achter het terrein. Een deel van de weg is overgenomen door een club Christenen die geen anderen wensen, maar op dit

moment hebben we genoeg aan de wandeling naar het water en kijken tevreden naar de omgeving, die we nog volledig herkennen. Vervolgens bekijken we het plaatsje zelf, maar alles is “pay & display”. De meest praktische en goedkope oplossing is de auto bij Ardvane B&B neerzetten. Daar is geen mens, maar we raken de auto kwijt en gaan het dorp in.

Hier krijgen we beelden van Scheveningen of Volendam. Japanse toeristen met selfiesticks, drommen “anderstaligen” en veel souvenirstalletjes. Kortom, de hele leuke pittoreske straten zijn er nog, maar het authentieke karakter dat we hebben meegemaakt is verleden tijd.

Uiteraard kijken we even bij het station, dat nog volledig operationeel is. Er

komt zelfs een trein langs.

De B&B is zakelijk en onpersoonlijk. Nelleke heeft “the snug” geboekt. Dat blijkt deels de garage, deels het souterrain. Niks mis mee, op een functieloze, in de weg staande open haard na, maar

wel sfeerloos. Je moet zelf maar een briefje vinden waarop je kamer is vermeld en je spullen installeren. Dat doen we, waarna we eten bij McKays. Die verkoopt je seatrout en serveert je daarna zalm. Nelleke concludeert dat Schotten beter koken dan de Engelsen, maar dat ze het daarom niet altijd doen. Morgen ergens anders eten!

Het gevoel dat we op de terugreis zijn begint te overheersen.

PITLOCHRY, 22 JUNI

Het regent. Niet iets om je zorgen te maken op de voorlaatste vakantiedag, maar toch. Het regent.

Enige actie kunnen we nog even uitstellen door te ontbijten, maar daarna is het toch tijd voor serieus vakantie vieren. Dat ontbijt is trouwens prima, en hoog scorend op de koffie, maar verder net zo onpersoonlijk als de rest van deze B&B.

We rijden naar een bekende plek, de Pass of Killiecrankie. Nu met een parkeerplaats, een parkeermeter, een outdoorcentre voor al uw bungyjumpen en een restaurant.

De koffie daar is prima, daarna dalen we goed voorzien de kloof van de rivier de Garry af.

Het beroemdste punt in de kloof is de Soldiers Leap. Hier is tijdens een van de knokpartijen tussen de Engelsen en de Schotten, ene Donald

McBane met een sprong van > 5m over de rivier gesprongen om te ontvluchten. Kostte hem een geweer en een schoen, maar hij redde zijn leven er mee.

Vanaf dat punt lopen we een eind langs de rivier, met een prachtige flora. Alleen heerst er een esdoornziekte, waardoor er veel wordt gekapt. Gelukkig wordt het wel aangepakt om de oorspronkelijke, gevarieerde flora weer aan te planten.

Tijdens de wandeling komen we langs de spoorlijn uit 1865 die wij in 1975 ook hebben gereden. Tien enorme bogen met een hoogte van 49 meter en aantoonbaar nog steeds in gebruik. Het regenwater komt er in allerlei stroompjes tussendoor.

Het essenhout blijft deels liggen, maar voor een deel wordt het ook in een oven gestopt en daarmee ter plekke in houtskool omgezet.

We dalen verder af tot de steen die het graf van brigadier Barthold Belfour markeert, die hier sneuvelde in de knok met de Schotten. Nadeel is dat we daarna weer omhoog mogen klimmen naar de parkeerplaats, maar het was weer de moeite waard

om deze wandeling te maken.

In de middag gaan we voor wandeling twee. We hebben veel gekampeerd, en een enkele maal zijn we tegen een volle camping opgelopen. In al die jaren zijn we drie keer geweigerd. Een keer in de omgeving van Bath omdat we kinderen hadden, een keer in Zuid-Limburg, waar ze ons alleen wilden als we met ons hele biologiejaar kwamen, en een keer hier in Pitochry. Die hadden een hekel aan lifters en in hun ogen waren we lifters, we konden wieberen.

Het lijkt aardig daar nog een keer langs te gaan en in dezelfde wandeling ook langs de stuwdam te lopen. Zonder zware rugzak is het een rondje dat best te doen is.

Dat begint met een tunneltje onder dezelfde spoorlijn. Onmiddellijk daarna staat een oud kerkje. Dat is ivm de zondagsrust gesloten. Maar er is een kerkhof met veel Keltische kruizen, er loopt een beekje over het terrein en de toegangspoort is helemaal overgroeid met klimhortensia. Leuk om even rond te lopen.

De camping ziet er nauwelijks anders uit. Meer asfalt, nieuwe receptie, maar verder een wat verouderde camping die we verder niet hoeven te bekijken. Vandaar uit snel door richting stuwdam.

Daarbij passeer je de hamlet (gehucht) Port-na-Craig. We proberen er een tafel te boeken. Ze beweren vol te zitten. We zullen nooit weten of het echt zo is, of dat de Fonabers (Fonynebpers?) ons hier van nature niet lusten.

Door naar de dam. Al heel vroeg waren er zorgen over de zalmstand in de Schotse rivieren en in 1952 is hier de eerste visladder gebouwd die het voor zalmen toch mogelijk maakte om rivier opwaarts te trekken. De ruiten in de bakken waar ze langskomen zijn in 2019 onveilig verklaard, maar er staan camera's en voorlichtingsborden. Wat nog wel mogelijk is, ondanks allerlei verwarrende borden dat het niet meer kan, is over de dam lopen langs het kunstmatige Loch Tummel, met fraaie uitzichten. Voor de dam kijk je richting rivier de Tummel, waar de rivier de Garry zich inmiddels bijgevoegd heeft. Na de dam loopt het water weg richting Perth waarbij het in het dorp eerst een suspension bridge passeert voor het dorp wordt verlaten.

Door naar de dam. Al heel vroeg waren er zorgen over de zalmstand in de Schotse rivieren en in 1952 is hier de eerste visladder gebouwd die het voor zalmen toch mogelijk maakte om rivier opwaarts te trekken. De ruiten in de bakken waar ze langskomen zijn in 2019 onveilig verklaard, maar er staan camera's en

We komen terug in het centrum door de loopbrug bij het station te nemen. Even later zien we een Indiaas/mediterraan restaurant dat wel wat lijkt.

Daar heeft men geen enkel probleem met ons, dus aan het eind van de middag trekken we er voor de derde keer op uit. Nu om te concluderen dat de keuze voor het restaurant vandaag absoluut de juiste was. Morgen naar de eindbestemming van deze reis.

PITLOCHRY – EDINBURGH, 23 JUNI

We vertrekken redelijk op ons gemak. Ik maak een babbel met de gastheer over koffie en koffiemachines. Heel aardig omdat we er beiden verstand van hebben, maar onvoldoende om te stellen dat er een soort van echt contact was.

Daarna is het alles in de auto frotten en richting Edinburg.

Het is een van de soepelste ritten tot nu toe, niet al te warm en droog. Even voor de stad steken we de Firth of Forth⁶ over via de nieuwe brug.

Links van ons ligt de oude brug die tot werelderfgoed is verklaard.

De verkeerssituatie in de stad is onduidelijk, wat wel eens een bon op zou kunnen leveren, maar alles bij elkaar komen we redelijk soepel bij een tankstation om af te tanken en daarna bij ons hotel.

Dat heeft een betaald parkeren garage op een weinig toegankelijke plek, daarom parkeer ik de auto op de stoep en sleur onze bagage de Premier Inn in. Er blijkt al een kamer beschikbaar, en niemand begint over de extra kosten, dat is dan weer prettig.

De garage waar de auto ingeleverd moet worden ligt een groot aantal bochten en 100 meter verderop. Het is een groot

Edinburgh (Wikipedia)

Edinburgh, officieel city of Edinburgh, is een stad en een council area (raadsgebied) in Schotland en is sinds 1437 de hoofdstad van Schotland wordt door inwoners soms liefkozend auld reekie ("oude rokerd") genoemd.

Aantal inwoners 520.000

winkelcentrum, St. James Quarter. Daar is het even zoeken voor je laag -3 hebt gevonden, maar men heeft een vriendelijke hulp-Schot ingezet om de weg te wijzen. Binnen niet al te lange tijd staan we voor de lege balie van Europcars. Nog voor we goed en wel zijn uitgestapt verschijnt uit het niets een vriendelijke medewerkster van Europcars die uiterst zorgvuldig aan de auto begint te snuffelen, banden aait, de tank controleert om vervolgens te

constateren dat alles in orde is. Daar tekenen we graag voor, waarna we teruglopen naar ons hotel.

Binnen de zuivere wetenschap is de Premier Inn de absolute verliezer van deze vakantie. Een oninteressante bak die stervensduur is. Maar ze zijn aardig, alles bij elkaar eindigen ze in de middenmoot, als geld geen rol speelt.

We installeren ons en trekken de stad in. Nelleke gidst me in rechte lijn naar de Royal Mile. De straat loopt op, en eindigt bij de Burcht van de stad.

⁶ Het estuarium of fjord van de rivier de Forth

Voor het zover is stappen we binnen bij café/restaurant “The Worlds End”, waar we ook eerder zijn geweest en bestellen een hamburger met friet.

De hamburger is zorgvuldig ontwikkeld vanuit het concept dat je op een normaal broodje krankzinnig veel kunt stapelen, zolang je aan het eind van het proces er maar een prikker in steekt. Het is een goed product en, zoals wel duidelijk zal zijn, het vult volledig.

Daarna is het in gestrekte draf de heuvel op. Daar ligt > 3000 jaar menselijke geschiedenis, onderaan de rots zelfs 9000 jaar. Die geschiedenis is verder vrij bloedig, iedereen wil de rots hebben. Al in de 1^e eeuw was er oorlog tussen de oer-Schotten en de Romeinen. Later deden de Engelsen mee aan het maten en pas in de vorige eeuw kwam er weer een Schots parlement, en een sinds kort een nieuwe Duke of Edinburgh.

Hoewel we vaker in de stad zijn geweest hebben we het kasteel nooit bezocht. Nelleke heeft kaartjes gekocht, met Caðw korting waardoor de totale besparing door ons lidmaatschap op £60,80 komt.

We worstelen ons door de mensenmassa op het plein en zijn op het gegeven tijdslot, met onze Caðw kaart binnen. Gevoelsmatig geldt dat voor iedereen. Het is veel te druk, maar wel aardig indrukwekkend om te bekijken.

Ongetwijfeld hebben we veel gemist maar, samenvattend, daar stonden toch te veel mensen.

Er is een reeks militaire displays en er is een reconstructie van de oude bajes en hokken voor de troepen maar verder: het is groot en je hebt er prachtig uitzicht....dat is als je er in slaagt om succesvol te slalommen om de

medebezoekers.

Na een uurtje hebben we het toeristengeweld wel gezien en keren we door de winderige stad terug naar het hotel. 's Avonds eten we in het foodcourt van het St. James Quarter, waar we eerder de auto hebben gedropt. Nelleke bestelt nog serieus voedsel. Ik kom niet verder dan twee mini springrolls en wat gras. Nog één nachtje slapen en dan naar huis.

In Nederland is de NAVO top begonnen. Het lijkt terrorisme, de tunnel naar Schiphol staat in de fik en het treinverkeer ligt plat. We doen alles op ons gemak, de vakantie zit er op. Het mooiste: we kunnen de kamer tot twaalf uur houden. We vertrekken iets eerder, maar op het moment dat we de koffers in de bagageruimte van het hotel achterlaten is het grootste deel van de ochtend om.

We doen nog een klein rondje, te beginnen met de kathedraal die van binnen iets aardiger

is dan van buiten, al doet de lokale geestelijke zijn uiterste best ons naar buiten te kijken. Inmiddels is het haptijd. We kiezen voor het net geopende restaurant Black Sheep in het winkelcentrum. Hoe je het op je openingsdag al voor elkaar krijgt oud brood te serveren zal ons altijd wel een raadsel blijven.

deur had mogelijk een aanwijzing kunnen zijn. Daarna maken we nog een korte wandeling in de omgeving van het hotel en het winkelcentrum. Er zijn best wel een aantal aardige gebouwen en beelden te bekijken.

Maar het is duidelijk, de vakantie zit er op.

We kiezen er voor om de tram naar het vliegveld te nemen. Die stopt schuin voor ons hotel, dat is weinig sleepwerk. Het eindpunt is min of meer in de vertrekhal, het is allemaal

even makkelijk.

Er was ons ellende en narigheid toegezegd op de terugreis vanwege die NAVO top in ons land. Soms zit het mee, los van een kleine vertraging omdat de Airforce 1, die te laat is, met zijn grote muil voorrang krijgt is het een prima terugreis. Bert staat klaar om ons de laatste kilometers te rijden.

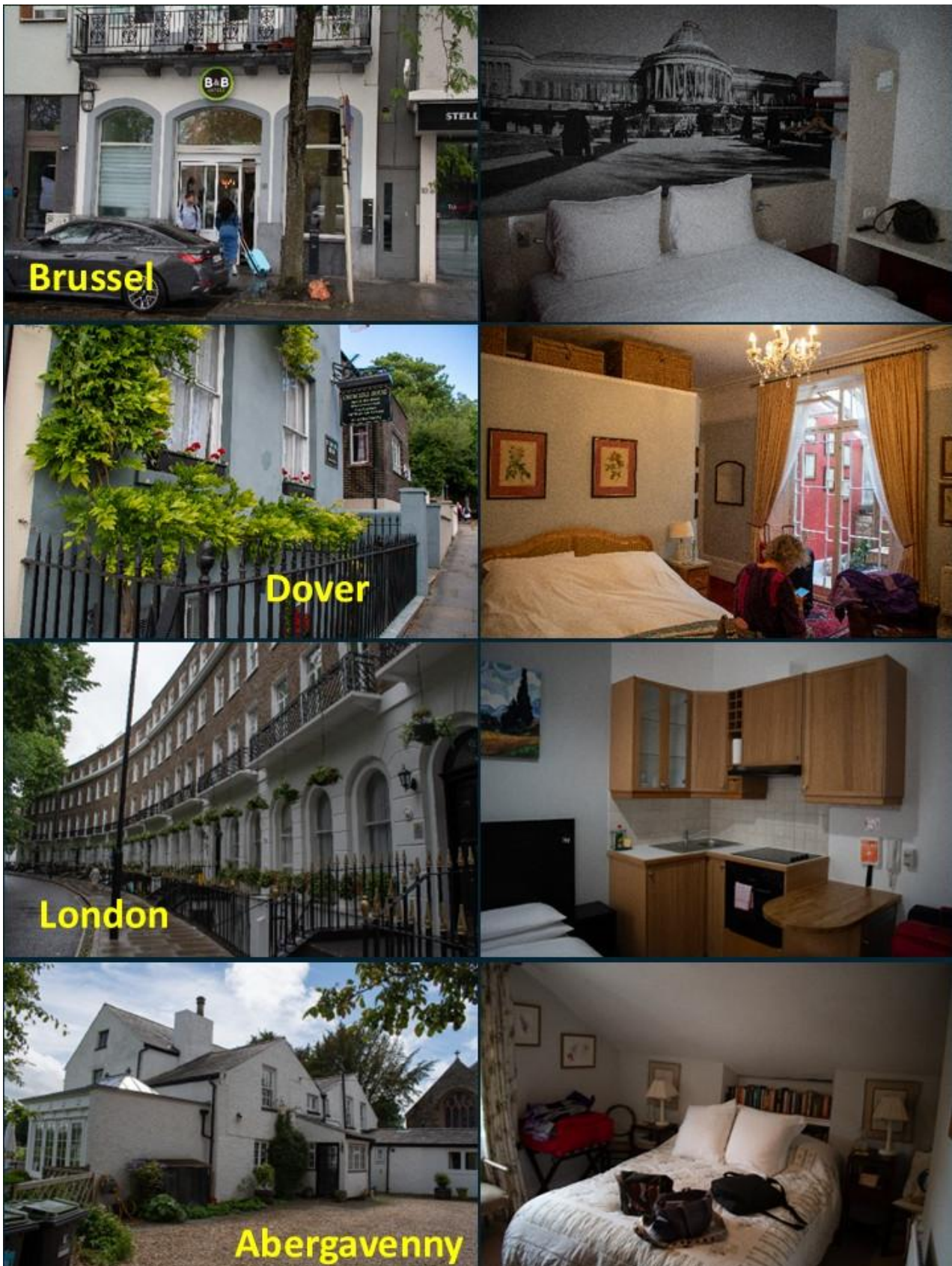

En voor we dit verhaal eindigen met een aantal bijlagen zwaaien wij naar (wijlen) de belangrijkste personen van het eiland der min of meer Verenigde Britten.

De re-enactment tour zit er op met niet alleen jeugdsentiment, maar ook geweldige nieuwe herinneringen.

HOTELS

Llangennith

Aberystwyth

Borthy-y-Gest

Shrewsbury

Rainhill

Settle

Windermere

Lossiemouth

Thurso

Invershin

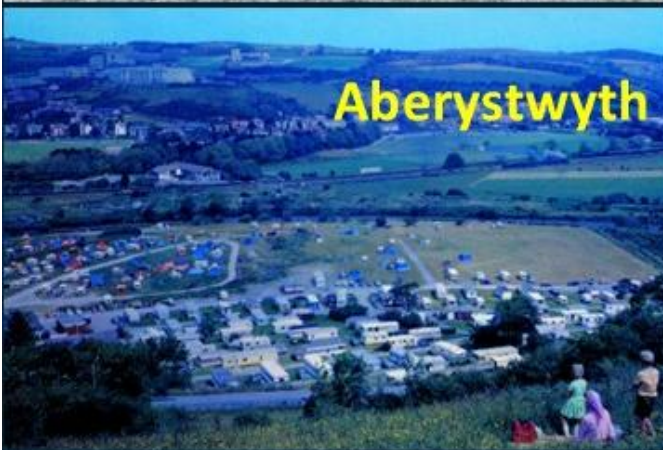
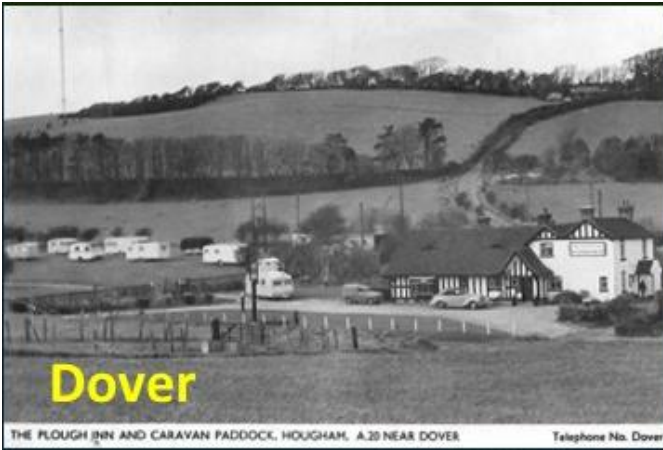

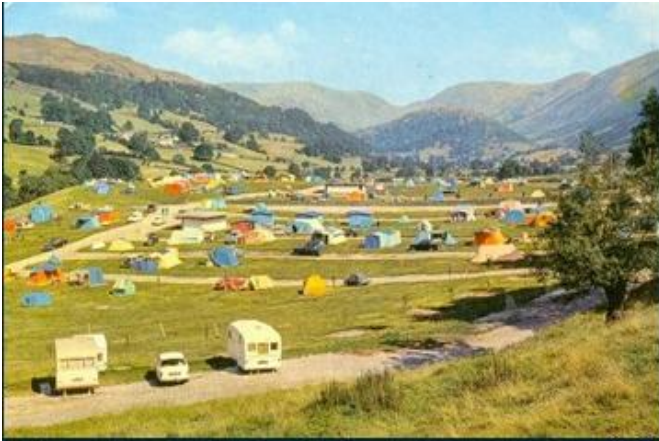
Pitlochry

Edinburgh

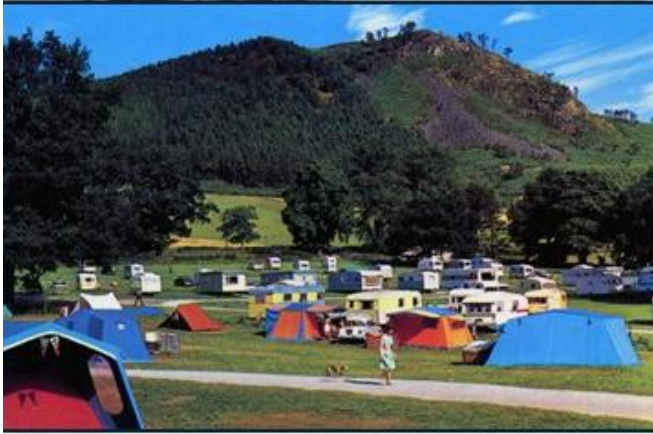

Invershin

Aviemore

Pitlochry

Milton Of Fonab Caravan Park

STATIONS

Den Bosch

Brussel

Londen

Dover

Folkstone

Londen

Abergavenny

Aberystwith

Devil's Bridge

Bets-Y-Coed

Porthmadog

Rainhill

Liverpool

Manchester

Ribblehead

Windermere

OVER ETEN

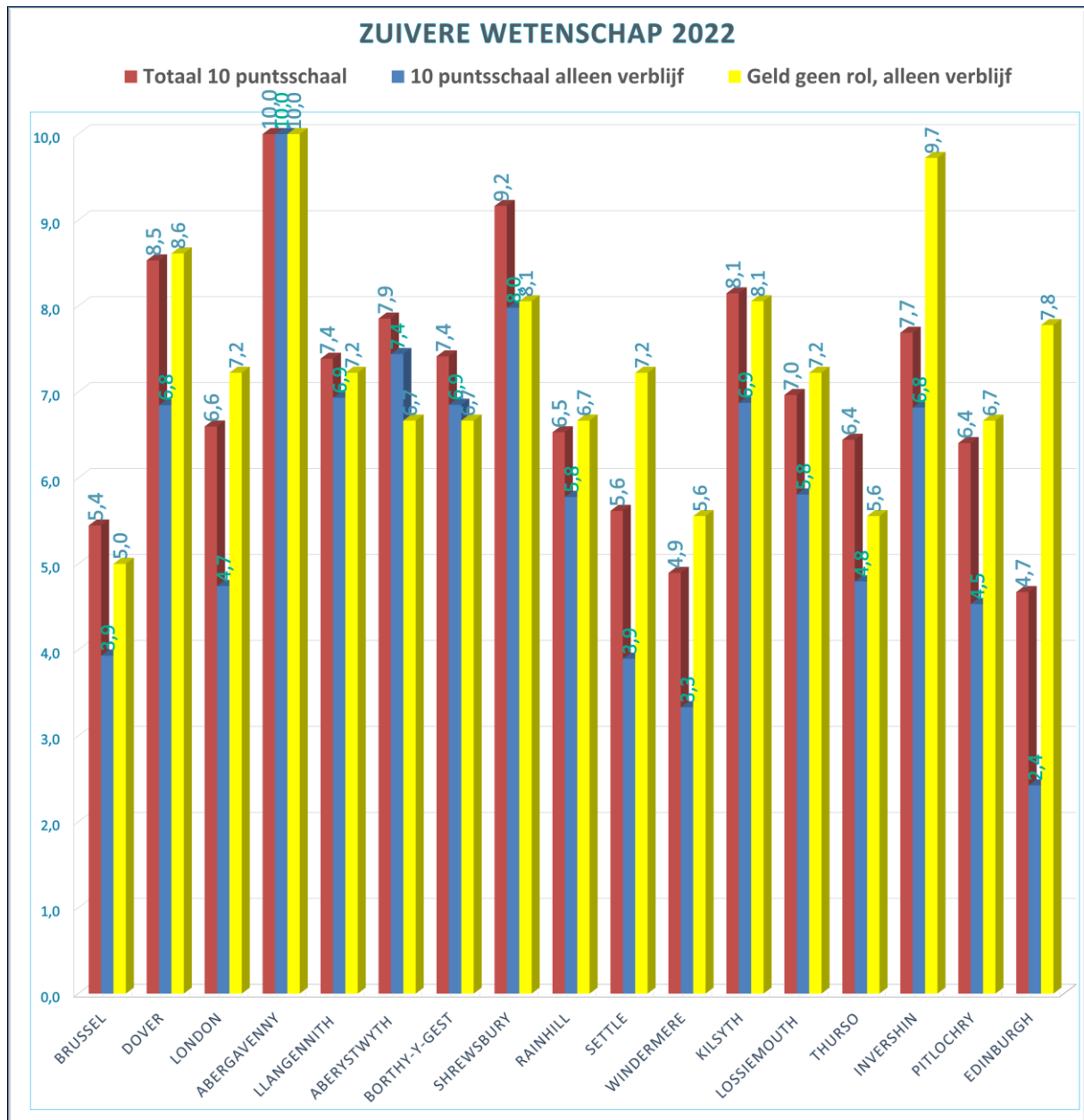

DE ZUIVERE WETENSCHAP

“De zuivere wetenschap” bestaat al decennia. Op basis van volstrekt willekeurige criteria worden al onze onderkomens gerankt. Dit gebeurt op een overall basis, op uitsluitend het hotel, appartement etc. Daarbij is er een wegingsfactor voor de prijs. In de laatste staaf wordt deze prijsfactor niet meegenomen.

In eerdere jaren werden de criteria verder toegelicht. Ze gaan met de tijd mee, maar veranderen zo weinig dat we dat dit jaar overslaan.

Het 1975 verslag bevat een paklijst met veel strepen. Daar doen we niet meer aan. En zeg nu zelf, deze digitale variant met vinkjes is toch veel mooier?

Paklijst 2025

☒ Administratie: Autopapieren	☒ Laatste moment: NAS uitzetten
☒ Administratie: Boarding passes/treintickets	☒ Laatste m.: Planten water geven, ook buiten
☒ Administratie: Cadw lidmaatschapsspullen	☒ Laatste m.: Sanitair schoonmaken, doucheputje
☒ Administratie: Controleren of pinpassen buiten Europa staan ingesteld	☐ Laatste m.: slim laden uitzetten
☒ Administratie: Coronaverklaring, gele boekjes	☒ Laatste m.: Somfy uitzonderingsdagen instellen in app
☒ Administratie: creditcard aanvullen	☒ Laatste moment: Sonos alarm uitzetten
☒ Administratie: Creditcards	☒ Laatste moment: Stofzuigen, Truus uitzetten
☒ Administratie: Gegevens breiwinkels	☒ Laatste moment: Thermostaat omlaag
☒ Administratie: Geld	☒ Laatste moment: Tie rips op koffers
☒ Administratie: Geplande route	☐ Laatste moment: Vuilniszak wisselen
☒ Administratie: Inchecken	☒ Lakenzak
☒ Administratie: Internationaal rijbewijs	☒ Laptop plus muis en lader
☒ Administratie: Kopieen paspoorten	☒ Logboek
☒ Administratie: Lijst hotels	☒ Loperamide
☒ Administratie: Paspoort/ ID-kaart	☒ Luchtbed
☒ Administratie: Pen en papier	☒ Med & Toilet art.: Anti mug
☒ Administratie: Pinpassen	☒ Med & Toilet art.: Anti voetschimmelcreme
☒ Administratie: ponden en Oyster cards	☒ Med & Toilet art.: anti-zonnebrand
☒ Administratie: Reisgegevens doorgeven	☒ Med & Toilet art.: Baby Olie
☒ Administratie: Reisverzekering gegevens	☒ Med & Toilet art.: Braces
☒ Administratie: Rijbewijs	☒ Med & Toilet art.: Cacaoboter
☒ Administratie: Security slot Schiphol boeken	☒ Med & Toilet art.: haarborstel
☒ Administratie: Vouchers/hotelreserveringen	☒ Med & Toilet art.: Medicijnen, metformine
☒ Administratie: Zorgverzekering kaart	☒ Med & Toilet art.: medicijnpaspoorten
☒ Beiwerk plus notions, extra naalden, garen, patronen	☒ Med & Toilet art.: neuszalf
☒ Dompelaar	☒ Med & Toilet art.: Nivea
☒ Duikspullen	☒ Med & Toilet art.: Norit
☒ Extra autosleutel	☒ Med & Toilet art.: Paracetamol/ibuprofeen
☒ Fototoestellen plus laders	☒ Med & Toilet art.: Pimmie creme
☒ Fruit	☒ Med & Toilet art.: Pleisters
☒ Heuptasje	☒ Med & Toilet art.: Primatour
☐ Horloge + lader/snoertje	☒ Med & Toilet art.: Rennies
☒ Huishouden: Afwasborstel	☒ Med & Toilet art.: Scheerspullen
☒ Huishouden: Afwasmiddel	☒ Med & Toilet art.: Shampoo, conditioner
☒ Huishouden: Beleg voor crackers	☒ Med & Toilet art.: Sterilon
☒ Huishouden: Crackers	☒ Med & Toilet art.: Tandentokers

- Huishouden: Drinken
- Huishouden: Handdoeken
- Huishouden: Kaas
- Huishouden: Koffie, melk
- Huishouden: lucifers
- Huishouden: theedoek
- Huishouden: werkdoekjes
- Inbussleutel duikuitrusting
- Inlegkruisjes
- Ipad plus lader
- Klapstoeltjes
- Kleding Nel: das, sjaal
- Kleding Nel: handschoenen, wanten
- Kleding Nel: Hoofddoek/sjaal
- Kleding Nel: ijzertjes onder de schoen
- Kleding Nel: Jas
- Kleding Nel: korte en lange broeken
- Kleding Nel: muts
- Kleding Nel: nachtkleding
- Kleding Nel: ondergoed
- Kleding Nel: pantoffels
- Kleding Nel: Pareo
- Kleding Nel: schoenen, slippers
- Kleding Nel: shirts
- Kleding Nel: sokken
- Kleding Nel: Tilleyhat
- Kleding Nel: warm vest, trui
- Kleding Nel: zwemkleding
- Kleding Rob: das, sjaal
- Kleding Rob: Handschoenen/wanten
- Kleding Rob: IJzertjes onder de schoen
- Kleding Rob: Jas
- Kleding Rob: Korte en lange broeken
- Kleding Rob: Muts
- Kleding Rob: Nachtkleding
- Kleding Rob: Ondergoed
- Kleding Rob: Pantoffels
- Kleding Rob: Schoenen, slippers
- Kleding Rob: Shirts
- Kleding Rob: Sokken
- Kleding Rob: Tilleyhat
- Kleding Rob: Warm vest, trui
- Med & Toilet art.: Tandpasta, tandenborstels
- Med & Toilet art.: Tekentang
- Med & Toilet art.: Wattenstaafjes
- Med & Toilet art.: Zeep
- Medicijnen en toiletartikelen: Zonnebrand en after sun
- Medicijnkoeltasje
- Merijn: Fietsaccu's opladen
- Merijn: ipad opladen en updaten
- Merijn: wasmiddel bijvullen
- Mesje
- Metalen mokken
- Mokken, schaaltes, lepeltjes
- Mondkapjes
- Multi-contactdoos
- Nagelknippertje in voorvak koffer
- Natuurgidsen
- Nespresso apparaat en cups
- Opbergadapters micro SD kaarten
- Opstapje
- ORS
- Papieren zakdoekjes
- Paraplu
- Parkeerschijf
- Pinnetje om telefoon open te maken
- Plastic zakjes
- Powerbank
- Reader plus lader
- Reisgidsen
- Reservebril
- Rugzak
- Sapje
- Schoenlepel
- Schoudertas met telefoon, powerbank, portemonnee, allerlei passen, dagmedicijnen etc.
- Slaapzakken
- Snacks, ontbijt
- Soda streamer en flessen
- Telefoon plus lader
- Testset suiker
- Thee
- Tie rips
- Tol- en milieustickers etc
- Tomtom + kabel + plug

- Kleding Rob: Zwemkleding
- Knorf
- Koelbox
- Koptelefoons + snoertjes
- Kussens
- Laatste moment: Afwas regelen
- Laatste moment: Bed verschoneren
- Laatste moment: Bederfelijk spul uit koelkast
- Laatste moment: Cytomel en Ozempic
- Laatste moment: darmspoeltas
- Laatste moment: Hue aanwezigheidsnabootsing aanzetten in app
- Laatste moment: inchecken
- Laatste moment: koffieapparaat schoonmaken
- Laatste moment: NAS uitzetten
- Laatste moment: Planten water geven, ook buiten
- Uitchecken bij NS op Schiphol
- Verrekijker
- Vliegtuighoofdkussentjes
- Voedsel
- Vuilniszakken
- Wandelstokken
- Wasmiddel, poeder en tube
- Waterflesjes
- Wc papier
- Wegenkaarten
- Wereldstekkers
- Yoghurt
- Zakdoeken
- Zonnebril Nelleke
- Zonnebril Rob